



PEDAGOGISKA INSTITUTIONEN  
GÖTEBORGS UNIVERSITET

BOX 1010 S - 431 26 MÖLNDAL

1983:07

L I N G - projektens enkät 1980

Klassifikationssystem för svar på enkätens  
öppna frågor jämte en indelning i  
boenderegioner

Anna Gabriels                      Susanne Björkdahl

**L I N G 4**

**Långtidseffekter av utbildning**

**TILLHÖR REFERENSBIBLIOTEKET  
UTLÅNAS EJ**

## Förord

Denna LING-projektens fjärde rapport fortsätter redovisningen för två större projekt om långtidseffekter av utbildning, vilka bedrivs med anslag från Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond och UHÄ. I rapporten beskrivs utvecklingen och tillämpningen av några kodsystém för registrering av undersökningsdeltagarnas svar på frågor om skoltrivsel, fritids- och föreningsverksamhet samt yrke och arbeten. Därtill redovisas en indelning i olika boenderegioner utifrån postnummersystemet.

Arbetet med utvecklingen och tillämpningen av de olika kodsystémerna har letts av Ulf Christianson som också redigerat denna rapport. I arbetet med efterkodning, systematisering och revision har Anna Gabriels haft största arbetsbördan. Hon har också författat kapitlen 2-5. Susanne Björkdahl som utarbetat regionkoden och författat avsnittet härom (kap 6) har även medverkat i kontrollarbetet. Databearbetningen har genomförts av Jan-Gunnar Tingsell och Christianson. Helén Janhäll har skrivit rent text och tabeller.

## Sammanfattning

LING-projekten - en grupp forskningsprojekt som studerar långtidseffekter av utbildning - genomförde 1980 en postenkät till drygt 8 400 personer födda 1948 vilka först studerades 1961 då de normalt gick i den obligatoriska skolans sjätte årskurs. I den nu aktuella enkäten ingick en del frågor med så kallade öppna svar där svaren registrerades genom tillämpning av olika kods-system.

Kring frågeområdena skoltrivsel samt fritids- och föreningsaktivitet har nya system utvecklats medan frågor kring sysselsättning - yrke och arbeten - har registrerats utifrån Nordisk Yrkesklassificering. En indelning i olika boende-regioner utifrån deltagarnas postnummer har också konstruerats. I denna huvudsakligen tekniska rapport redovisas kods-systemens uppbyggnad och resultatet av deras tillämpning på ett representativt delmaterial av deltagarna i post-enkäten.

## Summary

The LING-projects - a series of research projects investigating long term effects of education - in 1980 conducted a survey, by mail questionnaire, of 8 400 persons born in 1948 who had first been under study in 1961. The questionnaire included some openended questions, the answers to which have been categorized in accordance with code systems presented in this report.

For questions concerning school satisfaction, spare-time activities, and membership in associations new category systems were developed. For occupations and career an established system was used - "Nordisk Yrkesklassificering" (Nordic classification of occupations). A classification of geographical areas of residence was developed out of the postal zip codes. This technical report describes the construction and application of these code systems.

## Innehållsförteckning

Förord

Sammanfattning

Summary

Innehållsförteckning

Tabellförteckning

Kapitel 1	Inledning.....	1
Kapitel 2	Skola och utbildning.....	3
	Svarsbeteenden och exempel på svar.....	4
	Kodning av skoltid.....	7
	Kontrollkodning - skoltid.....	9
	Svarsfördelning - skoltid.....	10
	Bäst och sämst skoltid - en jämförelse mellan män och kvinnor.....	11
	Varför det var bra och varför det var dåligt.....	13
	Kodning av anledning.....	14
	Kontrollkodning - anledningar.....	15
	Svarsfördelning - anledningar.....	15
Kapitel 3	Yrke och arbete.....	19
	Nordisk yrkesklassificering - systemets upp- byggnad och vår tillämpning.....	19
	Kodning vid ofullständig information.....	22
	Några synpunkter på klassifikationssystemet.....	22
	Frågornas utformning och svarsmönster.....	23
	Kodning av tidsuppgift och uppgift om arbetets omfattning.....	24
	Kontrollkodning.....	25
	Svarsfördelning.....	26
Kapitel 4	Föreningstillhörighet.....	35
	Klassifikationssystem - föreningar.....	36
	Kontrollkodning - föreningar.....	37
	Svarsfrekvenser på fråga om medlemskap i förening.....	37
	Svarsfrekvenser på frågan om föreningsuppdrag.....	40

Kapitel 5	Fritidssysselsättningar.....	42	
	Tidningar och TV.....	42	
	Klassifikationssystem - tidningar och TV.....	42	
	Kontrollkodning - tidningar och TV.....	43	
	Svarsfördelning för män och kvinnor - tidningar och TV.	43	
	Annan fritidsverksamhet.....	44	s. 44
	Klassifikationssystem - annan fritidsverksamhet.....	45	
	Kontrollkodning - annan fritidsverksamhet.....	46	
	Svarsfördelning för män och kvinnor - annan fritidsverksamhet.....	46	s. 47, s. 49
Kapitel 6	Regionkod.....	50	
	Varför dela in landet i regioner?.....	50	
	Utgångspunkter för konstruktion av regionkod.....	50	
	Regionkodens uppbyggnad.....	53	
	Sysselsättning inom olika regioner.....	57	
	Referenser.....	60	
	Bilagor.....	62	Bilagor 4, 7

## Tabellförteckning

Tabell 1	Bäst skoltid. Kodningskategorier jämte deras fördelning bland män och kvinnor.....	10
Tabell 2	Sämst skoltid. Kodningskategorier jämte deras fördelning bland män och kvinnor.....	11
Tabell 3	Översiktlig redovisning av männens och kvinnornas svarsfördelningar på frågor om bäst och sämst skoltid. Enbart uppgifter med kod på förstasiffernivå inkluderas.....	13
Tabell 4	Anledningar till att det var bra i skolan. Uppdelning efter kön.....	16
Tabell 5	Anledningar till att det var dåligt i skolan. Uppdelning efter kön.....	17
Tabell 6	Yrkestillhörighet. Svarsfördelning för män och kvinnor på yrkesgruppsnivå.....	27
Tabell 7	Ingångsarbete. Svarsfördelning för män och kvinnor på yrkesgruppsnivå.....	30
Tabell 8	Yrke och ingångsår. Procentuell fördelning på områdesnivå för män och kvinnor. Kodbeteckningar enligt NYK.....	33
Tabell 9	Ingångsår för män och kvinnor. Absoluta tal och procentuell fördelning.....	34
Tabell 10	Antal lämnade arbetsuppgifter för män och kvinnor. Absoluta tal och procentuell fördelning.....	34
Tabell 11	Föreningstillhörighet. Svarsfördelning för män och kvinnor i absoluta tal och i relativa tal.....	39
Tabell 12	Antal föreningar där man har uppdrag. Fördelning (i %) bland män och kvinnor.....	40
Tabell 13	Tid till föreningsarbete. Fördelning (i %) bland män och kvinnor.....	40
Tabell 14	Vad man helst tar del av i tidningar och TV. Svarsfördelning för män och kvinnor.....	44
Tabell 15	Fritidsaktiviteter. Kategorier och deras fördelning bland män och kvinnor.....	47
Tabell 16	Regionkod 3. Fördelning mellan svarande och ej svarande.....	56
Tabell 17	Sysselsättning inom olika regioner (regionkod 3) bland män resp kvinnor. Fördelning i procent av antalet svarande.....	57

## Kapitel 1

### Inledning

LING-projekten är den sammanfattande beteckningen för några projekt som studerar långtidseffekter av utbildning. Som gemensam bas har de den databank som med början 1961 bildats inom det så kallade individualstatistikprojektet och som omfattar en tiondel av alla svenskar födda 1948. Under våren 1980 gjordes en postenkät till tre delurval inom detta större material. I en senare fas har intervjuer gjorts med vissa särskilt utvalda grupper.

De tre delvis sammanfallande delurval om tillsammans drygt 8 400 personer till vilka enkäten riktades var uttagna enligt följande principer. Delmaterial A omfattar individer med arbetar- och lägre tjänstemannabakgrund som nått olika långt inom utbildningssystemet. Avsikten är här att jämföra deras attityder och sociala situation i vuxen ålder med kontroll för olikheter i intellektuella förutsättningar såsom de uppmätts i 13-årsåldern före skolans differentiering. Delmaterial B omfattar alla som t o m 1980 införts i det centrala registret över högskolestuderande. Det avses ligga till grund för jämförelser mellan olika grupper av högskolestuderande. Delmaterial C ger en representativ bild av årskullen och dessutom möjlighet att bilda kontrollgrupper av olika slag till delar av de båda andra urvalen. De i detta material som besvarat enkäten - totalt 2 873 personer motsvarande 73.7 % av delmaterialet - utgör också basen för redovisningen i denna rapport.

Från enkätundersökningen föreligger sedan tidigare tre rapporter (Christianson & Härnqvist, 1980, 1981, 1982). Där har redovisats dels enkätens genomförande jämte bortfallsanalyser, dels översiktliga resultatanalyser för frågor med fasta svarsalternativ och dels konstruktionen av utbildningskoder i LING-materialen. I föreliggande rapport beskrivs de kodsystém som tillämpats på enkätens öppna frågor jämte en indelning i olika boenderegioner utifrån postnummersystemet.

De öppna frågorna i enkäten behandlar följande områden: sysselsättning d v s yrke och arbeten, trivsel i skolan samt fritids- och föreningsaktiviteter. För information om yrke och arbeten är en öppen frågekonstruktion nödvändig. Utfallsrummet är här alltför brett för någon annan lösning och här har också ett etablerat klassifikationssystem utnyttjats vid svarsregistreringen - Nordisk Yrkesklassifisering (NYK). För de två övriga områdena kunde fasta frågekonstruktioner ha utnyttjats och ändå givit relativt användbar information.



Att vi här överlämnade åt deltagarna att själva bestämma såväl svarens innehåll som form och beskrivningsnivå beror på att vi också ville skapa underlag för studier av just sådana aspekter. Problemen att extrahera kategorier av sakinnehåll har emellertid varit något större än vi förutsåg, dock utan att vara oövervinnliga vilket vi här skall visa.

För de kategorisystem vi skapat har ambitionen genomgående varit att göra dem så "svarsnära" som möjligt och att ge utrymme också för tämligen lågfrekventa eller ovanliga svar. Främst då kanske för att så långt möjligt undvika alltför tidig reduktion av innehållet. Utifrån tämligen stora urval av svar har vi sökt skapa oss uppfattningar om de faktiska utfallsrummen och först därefter närmare studerat indelningar och kategorier som använts i andra undersökningar. Dessa har emellertid inte kunnat utnyttjas i någon större utsträckning utan de indelningar som här redovisas är huvudsakligen nya konstruktioner. Vad detta innebär för deras kvaliteter, tillförlitlighet och analysvärde, får avgöras i kommande studier.

Kodningsarbetet utfördes i sin huvudsak av fyra personer - en kodare för vardera området skoltrivsel respektive fritids-, föreningsaktivitet och två för frågorna kring sysselsättning. Var och en av dem hade också deltagit i förberedelserna för kodningen av respektive område och fick därigenom möjlighet till insikt i kodsystemens uppbyggnad och deras relation till olika typer av svar.

För kodningsarbetet gällde vidare att man enbart skulle utgå från svaren på respektive fråga och för att säkerställa detta utgjordes kodningsunderlaget av fotokopior på svaren. Härigenom kunde även de fyra kodarna arbeta helt oberoende av varandra. Vid kodningen av en del särskilt problematiska svar, vilket skett i ett särskilt, avslutande steg, har emellertid informationen i formulären som helhet utnyttjats.

Kontroll av arbetet har gjorts genom parallell omkodning av dels respektive huvudkodare (intra) och dels annan person (inter). Resultatet härav utgör inte bara ett mått på hur konsistent kodaren varit i sin tillämpning utan också på systemens tillämpbarhet; kategoriernas entydighet och anpassning till svaren. De analyser som gjorts utifrån dessa kontrollkodningar och som redovisas i rapporten tyder på en tämligen god tillförlitlighet i samtliga dessa avseenden.



20. När tyckte du det var bäst i skolan?

Ange i vilken klass eller på vilket stadium det var och beskriv varför det var bra under just denna tid.

21. När tyckte du det var sämst i skolan?

Ange i vilken klass eller på vilket stadium det var och beskriv varför det var dåligt under just denna tid.

Svarsfrekvenser på fråga 19 återfinns i LING-2 (Christianson & Härngvist, 1981, s 4-6). I detta kapitel redovisas och diskuteras kodningen av frågorna 20 och 21.

Frågorna innehåller två typer av efterfrågade uppgifter; dels tidsuppgift, dels anledning. Kodningen av dessa skilda - men ändå sammanhängande uppgifter - behandlas var för sig.

Redovisningen inleds med en beskrivning av deltagarnas svarsbeteenden.

Svarsbeteenden och exempel på svar

Deltagarnas referensram till begreppet "skola" varierar självfallet beroende på den egna erfarenheten d v s egen skol- och studiebakgrund. Majoriteten av deltagarna har accepterat frågeställningarna medan ett fåtal uttrycker en viss tvekan och undrar om frågorna enbart avser den obligatoriska skoltiden. Kanske en sådan tvekan även finns bakom de svar där deltagarna uppgett flera tidpunkter trots frågornas formuleringar. Cirka 13 % av de som besvarat fråga 20, i en eller annan form, har angett mera än en tidpunkt. Motsvarande andel på fråga 21 är 6 %.

Svarsfrekvensen på fråga 20 uppgår till 90 % och på fråga 21 till 86 %. Att fråga 21 har en lägre svarsfrekvens är i sig en intressant iakttagelse.

De flesta har i sina svar uppgett såväl en tidpunkt som en anledning. Det förekommer dock svar med enbart tidpunkt alternativt enbart anledning. Bland de senare märks framför allt de som besvarat frågan utifrån olika skolämnen t ex "bäst när vi hade matematik". De har således tolkat frågeställningen på sitt speciella sätt.

Förhållandevis många uppger att de inte kan besvara frågan då skoltiden inte upplevts som varken speciellt bra eller dålig.

"Det var lika hela tiden" är ett typiskt svar i denna kategori som omfattar 4 % av de svarande. Några uppger att de alltid respektive aldrig tyckte att det var bra/dåligt i skolan. Dessutom finns deltagare (8 % av de som besvarat frågan) som menar att de inte kan lämna någon information då skoltiden är avlägsen och har fallit i glömska eller som helt kort skriver "vet ej". Samtliga dessa svarsvarianter ingår i de 90 % respektive 86 % som ovan angetts som svarsfrekvenser.

Variationen i avgivna svar är förhållandevis stor, såväl innehållsmässigt som ur språklig, formell synvinkel. För att exemplifiera variationen i svaren återges på följande sidor några deltagarsvar i sin helhet.

När tyckte du att det var bäst i skolan? Exempel på svar.

- "Från klass tre till klass sex i folkskolan. Anledning; Liten skola på landsbygden där alla gick i samma lektionssal, årskurs 3-6. Samma lärare i alla ämnen, samma sal och egen bänk. Därefter blev det mer operosligt".
- "5-7 klass, bra lärare och kamrater, lugn och ro i klassen".
- "I klass 5 hade vi en jättebra, flexibel, rättvis magister (klassföreståndare). Man fick plugga i sin egen takt och hade man läst i förväg fick man gå hem tidigare. Han hade bra arbetsmetoder. I maten fick vi dela äpplen (och sedan äta upp dem) när vi skulle lära oss att räkna med bråk (t ex  $1/2$ ,  $1/5$ ,  $1/6$ )".
- "Folkskolan, liten skola, bra lärare och kamrater, mycket fin kontakt".
- "I grundskolan var det klass 8. Vi hade just börjat med kemi och franska vilket just då blev mina bästa ämnen. Dessutom var alla lärare utom en bra, vilket var det viktigaste åtminstone för mig".
- "Sjunde klass, man fick praktisera på olika arbetsplatser".
- "Tre sista åren i realskolan var bäst. Det gick bra för mig, bra betyg, bra lärare och kamrater".
- "9:an. Jag var tillräckligt gammal för att känna mig självständig i förhållande till lärarna och var ännu inte studiestressad eller utbildningsstressad. Jag hade gått tre år i samma (vackra) skola och kände mig hemma där och kände många lärare och elever".
- "Sista ring i gymnasiet, bra relation till kamrater, bra flyt i studier utan alltför stora arbetsinsatser".
- "3:e ring i gymnasiet, meningsfull undervisning".
- "1) Slutet i folkskolan, bra kamrater och lätthet i skolarbetet.  
2) Tekniskt gymnasium, intressanta ämnen, bra skolkamrater samt utbildning för ett framtida yrke".

- "Jag anser att det var bäst i slutet av gymnasietiden och universitetstiden, därför att då var jag motiverad för studier. Senare delen av realskolan och gymnasieskolan upplevde jag som 'transportsträckor'".
- "Socialhögskolan, jag var själv motiverad, hade tur och träffade mycket trevliga kamrater, det var i allmänhet intressanta ämnen".
- "Tiden på lärarhögskolan var allra bäst. Då upplevde man att man var delaktig i lektionerna, att man togs på allvar. Där bedrevs ju studierna på ett helt annat sätt än förut".

När tyckte du att det var sämst i skolan? Exempel på svar.

- "När jag började skolan var jag väldigt bunden till mamma så då var det jobbigt men efter en inkörningsperiod har jag för mig att det var kul i skolan. I 6:an och 7:an tyckte jag nog att det var tråkigt, var väl skoltrött antar jag".
- "Småskolan. Jag tyckte att det gick för långsamt".
- "Det svåraste var när man kom från småskolan till mellanstadiet därför att skolan var så stor, svårt att hitta. Massor med barn, gängbildningar och mobbning".
- "I småskolan vantrivdes jag i skolan. Jag upplevde mig som mobbad av lärarinnan. Av någon anledning fattade hon agg mot mig. Detta förstörde hela småskoletiden. Generellt lades för stor vikt vid disciplin i småskolan och folkskolan. Detta motverkade, åtminstone för min del, motivationen för studier".
- "5:e klass. Var skoltrött, fick ingen uppmuntran av 'fröken' utan mest bara skäll och gnat".
- "I klass 6 började jag bli osäker på mig själv, fick skäll när jag frågade något jag inte kunde, hon hade inte så mycket tålamod att visa oss fram, vi var ju två klasser tillsammans, 5:an och 6:an som hon skulle undervisa och man kan ju förstå att det var alldeles för många elever".
- "Klasserna 7 och 8. Man hade helt enkelt tröttnat på allt vad skola hette".
- "1:a klass i realskolan, svårt att vänja sig vid olika lärare i varje ämne, hård press att klara läxförhör och skrivningar, vissa ämnen tillsammans med andra klasser, sämre gemenskap i klassen".
- "Klass 2-3 i realskolan. Grundskolan gjorde sitt intåg. På lokalbrist var man tvungen att 'skuffa undan' realskoleeleverna och låta grundskolan överta lokalerna. Vi på realskolan fick använda de lokaler som för närvarande var lediga. Det var ett evigt släpande med skolböcker. Ingenstans att äta medhavda smörgåsar vid lunch. Det blev ett enormt liv och bråk på skolgården och i korridorerna. Den fina stämningen som rått förut var som bortblåst".

- "Flickskolan. Under ett par års tid kände vi flickor oss övervakade och 'hårt hållna' i skolan. Det var bäst att foga sig och göra som lärarna ville. Men i stort sett har jag trivts även under de åren".
- "9g VT-64. Sista terminen fick vi vikarier i 4 viktiga ämnen, engelska, tyska, kemi och religionskunskap. Lärare som inte själva hade kunskap nog och som skulle ge oss avgångsbetyg! Det var bedrövligt".
- "Första året på gymnasiet, studietakten var hård, alla betyg rasade, många lärare (speciellt den i franska) var riktiga slavdrivare, man kände sig väldigt liten och utsatt för diverse orättvisor. Vågade inte säga emot, långa resor, många läxor, slitigt".
- "1:a ring på gymnasiet. Man lade ner mer arbete än någonsin på skolarbetet och ändå var resultaten urusla".
- "Gymnasiet. Bristen på motivation som delvis berodde på att jag insåg mitt felvar av inriktning (gick på handelsgymn) och bristen på integrering mellan ämnena plus superambitiösa lärare och totalbegränsat elevinflytande".
- "Om universitetet räknas till skolan, så var det värst på grund av osäkerheten om framtiden och stor arbetsbelastning".

Några deltagare finner sig inte i frågeställningen utan formulerar sig exempelvis på följande sätt:

- Jag kan inte svara på fråga 20 och 21 eftersom det inte stämmer på mig. Utan jag skriver så här i stället. Jag har mycket svårt att minnas någon större skillnad på hur jag tyckte om skolan, det var jättebra hela tiden. Men det fanns problem som de första åren som var svåra när det gällde kamratkontakten. Jag var liten och späd, blev retad, "mobbad" på väg till och från skolan. Efter det jag hängt upp en kille i kragen på en klädkrok blev det bättre. Fick gå i en liten klass de första åren, därför att jag hade svårt för att komma ihåg att skriva ändelser på ord. Ju fler år som gick desto tråkigare blev skolarbetet, så det var skönt att ta ett sabbatsår med arbete innan jag började på fackskola. Det är ungefär vad jag tyckte om skolan".

#### Kodning av skoltid

Efter en genomgång av svaren från ca 200 deltagare utformades en tresiffrig, relativt svarsnära kod, där första, andra och tredje siffra kan användas nästan helt oberoende av varandra.

Den första siffran i koden anger skolnivå; från lågstadiet till universitetsnivå. Den andra siffran i koden anger huruvida utbildningen är en allmänutbildning eller en yrkesutbildning. De obligatoriska skolåren kodades givetvis som allmänutbildning.

Gymnasium kodades som allmänutbildning såvida det inte framgick av svaret i övrigt att gymnasial yrkeslinje avsågs. Vid svaren fackskola, universitet, högskola uteslöts innehållskoden om det inte framgick vilken typ av utbildning som avsågs.

Olika utbildningar har kunnat tilldelas samma kod i förvisningen att den exakta innebörden kan utläsas med hjälp av övrig information om genomgången utbildning, dels i enkäten och dels i den registerinformation rörande utbildning projektet har tillgång till.

Den tredje siffran i koden har använts för två skilda typer av information. Dels som ett komplement till övriga koder i de fall då deltagarna har uppgett exakt år (t ex "sista året på mellanstadiet", "årskurs 4") dels i de fall då deltagarna har lämnat uppgifter av typ "aldrig", "alltid", "ingen speciell tid", "minns inte", m m. I de sistnämnda fallen finns givetvis ingen nivåkod (första siffran) eller innehållskod (andra siffran).

Nedan ges en översikt över klassifikationssystemet. I bilaga 1 a återfinns en mera detaljerad beskrivning med kodningsregler.

#### Klassifikationssystem för kodning av skoltid

SKOLNIVÅ	INNEHÅLL	ÅR
0 Lågstadiet	1 Allmänutbildning	1 År 1
1 Mellanstadiet	2 Yrkesutbildning	2 År 2
2 Högstadiet	- Uppgift saknas	3 År 3
3 Folkskola, enhetsskola, grundskola		4 De första åren 5 De sista åren
4 Realskola, flickskola		- Uppgift saknas
5 Yrkesskola		<b>SPECIFIKA KODER</b>
6 Fackskola, gymnasium		--6= ingen särskild tid
7 KomVux, folkhögskola		--7= aldrig
8 Högskola, universitet		--8= alltid
9 Övrig utbildning		--9= vet ej, minns ej, kan ej svara
- Uppgift saknas		-9== ej kodbar tid

Det allmänna intrycket utifrån kodningen är att deltagarna haft en seriös inställning till frågorna om bäst och sämst skoltid. Undantag förekommer naturligtvis och svårkodade uppgifter av typ "bäst det år jag träffade min fru" förekommer. Vid opreciserade tidsuppgifter av detta slag har koden för ej kodbar tid utnyttjats. I ej kodbar tid rymms även svar av typ "när vi hade hemkunskap", "när vi läste tyska".

#### Kontrollkodning - skoltid

Drygt 400 uppgifter har kontrollkodats, varav hälften av huvudkodaren (intrakodning) och hälften av andra kodare (interkodning).

Intrakodningen uppvisade en samstämmighet på över 90 %. En genomgång av de icke-identiskt kodade uppgifterna visade att skillnaderna i kodningen vid de olika tillfällena huvudsakligen förorsakades av en osäkerhet vid användandet av årskoden (tredje siffran). T ex har svaret "första tiden i gymnasiet" vid ena kodtillfället tolkats som första året i gymnasiet. Vid andra kodtillfället har ingen tolkning gjorts och därmed ingen årskod påförts. Vanligt var även att de specifika koderna förväxlades med kod för ej kodbar tid. På förstasiffernivå (kod för skolnivå) och andrasiffernivå (kod för innehåll) var kodningen mycket tillförlitlig (98 % överensstämmelse).

Interkodningen uppvisade initialt en sämre samstämmighet (enbart 80 % av uppgifterna hade helt identisk kod). Vid genomgången av de icke-identiskt kodade uppgifterna återfanns följande återkommande orsaker till skillnader i kodning:

- svar av typ "högstadiets sista år", "gymnasiets första år" har som vid intrakodningen, omväxlande tolkats som singularis och pluralis. Ibland har ingen tolkning gjorts och således ingen kod åsatts.
- osäkerhet vid användandet av de specifika koderna. Som vid intrakodningen har dessa förväxlats med kod för ej kodbar tid.
- en osäkerhet vid nivåplacering av yrkesutbildningar.

Av dessa nämnda orsaker får den sist angivna betraktas som mest allvarlig trots att den förekommer sparsamt. För att skapa större klarhet i huvudkodarens placering av olika typer av yrkesutbildningar har därför - i efterhand - en förteckning upprättats. Denna är inte fullständig men avspeglar förhoppningsvis kodarens bedömningar. Förteckningen återfinns i bilaga 1 b. På förstasiffernivå och på andrasiffernivå var kodningen i övrigt tillfredsställande (97 % överensstämmelse).



Svarsfördelning - skoltid

Som framgår av klassifikationssystemet är kombinationsmöjligheterna förhållandevis många. I följande frekvensredovisningar anges svarsfördelningen utifrån skolnivåkoderna (första siffran) och för de specifika koderna. Vidare inkluderas enbart den först angivna tidpunkten för de deltagare som uppgett flera tidpunkter.

Tabell 1 Bäst skoltid. Kodningskategorier jämte deras fördelning bland män och kvinnor.

	n		%	
	M	K	M	K
Lågstadiet	119	163	9.4	12.3
Mellanstadiet	160	177	12.7	13.4
Låg- och mellanstadiet	62	120	4.9	9.1
Högstadiet	219	216	17.4	16.3
Mellan- och högstadiet	6	9	0.4	0.7
Grundskola. Enhetsskola. Folkskola.	20	37	1.6	2.8
Realskola. Flickskola.	71	98	5.6	7.4
Yrkesskola	71	72	5.6	5.4
Gymnasium. Fackskola.	182	105	14.4	7.9
Folkhögskola. KomVux.	26	34	2.1	2.6
Universitetet. Högskola.	66	65	5.2	4.9
Övrig utbildning	34	29	2.7	1.8
Ingen speciell tid	63	40	5.0	3.0
Aldrig	11	7	0.9	0.5
Alltid	15	57	1.2	4.3
Vet ej. Minns ej.	100	70	7.9	5.3
Ej kodbart	35	24	2.8	1.8
<b>Antal svarande</b>	<b>1260</b>	<b>1323</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

Tabell 2 Sämst skoltid. Kodningskategorier jämte deras fördelning bland män och kvinnor.

	n		%	
	M	K	M	K
Lågstadiet	103	120	8.5	9.5
Mellanstadiet	111	160	9.2	12.6
Låg- och mellanstadiet	18	17	1.5	1.3
Högstadiet	286	304	23.7	24.0
Mellan- och högstadiet	14	13	1.2	1.0
Grundskola. Enhetsskola. Folkskola.	29	19	2.4	1.5
Realskola. Flickskola.	161	230	13.3	18.2
Yrkesskola	7	6	0.6	0.5
Gymnasium. Fackskola.	162	140	13.4	11.1
Folkhögskola. KomVux.	1	2	0.0	0.2
Universitetet. Högskola.	18	18	1.5	1.4
Övrig utbildning	5	2	0.4	0.2
Ingen speciell tid	66	32	5.5	2.5
Aldrig	42	68	3.5	5.4
Alltid	17	12	1.4	1.0
Vet ej. Minns ej.	128	99	10.6	7.8
Ej kodbart	39	24	3.2	1.9
<b>Antal svarande</b>	<b>1207</b>	<b>1266</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

Som framgår av tabellerna fungerar tidsindelningen i allmänhet tillfredsställande.

Kategorin "Mellan- och högstadiet" visar dock låga frekvenser och kan förslagsvis uppgå i högstadiekategorin. Även kategorin "Folkhögskola, KomVux" har låga frekvenser men motiveras av eventuella framtida specialstudier.

#### Bäst och sämst skoltid - en jämförelse mellan män och kvinnor.

En jämförelse mellan männens och kvinnornas svarsfrekvenser på frågan om bäst skoltid visar inga drastiska skillnader.

Kvinnorna förefaller mera motiverade att besvara frågan; de har högre svarsfrekvens och lämnar mer sällan uppgifter av typ "vet ej, kan ej svara, minns ej, ingen särskild tid".

Av de svarande har 47 % av männen och 55 % av kvinnorna refererat till någon period under de obligatoriska skolåren (exklusive realskola och flickskola) som de bästa skolåren. Omvänt har en något högre andel svarande män refererat till olika former av icke-obligatoriska utbildningar.

Den allmänna bilden av kvinnors högre skoltrivsel tonar fram; kvinnorna har t ex i högre utsträckning uppgett att skoltiden alltid var bra.

På frågan om sämst skoltid är svarsfrekvensen 4 procentenheter lägre. Detta gäller både män och kvinnor. Av de som besvarat frågan har 47 % av männen och 50 % av kvinnorna angett någon period av de obligatoriska skolåren som sämst (även här exkluderas flickskoletid och realskoletid). 30 % av männen och 32 % av kvinnorna har hänvisat till någon form av "frivillig" utbildning. Med frivillig utbildning avses även flickskola och realskola. Kvinnorna har oftare än männen utnyttjat denna kategori. Männen å andra sidan har något högre frekvenser i kategorin "gymnasium, fackskola".

Männen har högre frekvenser i samtliga specifika kategorier med ett undantag, nämligen kategorin "aldrig".

Med tanke på den högre förekomsten av de specifika koderna bland männen och dessa koders innehåll har, i tabell 3, enbart de uppgifter medtagits som har kod på förstasiffernivå. Koderna har även komprimerats till tre nivåer: årskurs 1-6, årskurs 7-9 (hit har bl a förts de udda kategorierna "Mellan- och högstadiet, Grundskola/enhetsskola/folkskola") samt "frivilliga" utbildningar.

En diskussion om bästa kontra sämsta skolperioder går egentligen utanför intentionerna med denna rapport. Redan en ytlig jämförelse utifrån tabellerna visar dock att av de skolår, som samtliga deltagare genomgått, framstår de tidigare åren som en något positivare period i livet än de senare.

Tabell 3 Översiktlig redovisning av männens och kvinnornas svarsför-  
delningar på frågor om bäst och sämst skoltid. Enbart uppgifter  
med kod på förstasiffernivå inkluderas.

	BÄST				SÄMST			
	M		K		M		K	
	n	%	n	%	n	%	n	%
åk 1-6	341	33	460	41	232	25	297	29
åk 7-9	245	24	262	23	329	36	336	32
friv utb	450	43	403	36	354	39	398	39
Totalt	1036	100	1125	100	915	100	1031	100

Vilka är då de angivna anledningarna till att perioden angetts som bra respektive dålig? Denna fråga kommer att belysas i följande avsnitt men först efter att kodningsarbetet har behandlats.

Varför var det bra och varför var det dåligt

Förutom att ange en skoltid som upplevts som "bäst" respektive "sämst" uppmanades deltagarna att beskriva varför det var bra respektive dåligt. Det tycks vara en något svårare uppgift för deltagarna. Svarsfrekvensen är här något lägre än för uppgift om tidpunkt. Hur mycket lägre beror på vad man accepterar som svar i tidsuppgiften (t ex uppgiften vet ej, minns ej, ingen speciell tid) och vad man accepterar som svar i uppgift om anledning (t ex uppgiften vet ej och allmänna svar som jag trivdes, en härlig tid, en rolig tid, en tid jag gärna kommer ihåg). Men för att få en antydning om differenserna anges nedan frekvenserna för full avsaknad av information på tid respektive anledning:

BÄST	Män (N=1430)	Kvinnor (N=1442)
Obesvarat på tid:	170	119
Obesvarat på anledning:	301	245
SÄMST		
Obesvarat på tid:	223	176
Obesvarat på anledning:	355	290

Som framgår är kvinnorna mera motiverade att besvara såväl fråga 20 (bäst) som 21 (sämst) både med avseende på tid och anledning.

## Kodning av anledning

Att utforma ett klassifikationssystem för anledningar till att skoltiden betraktas som bra respektive dålig visade sig svårare än att klassificera själva tiden. Detta är i och för sig naturligt med tanke på variationsvidden i lämnade uppgifter.

Ett system skapades och prövades där utgångspunkten var att sammanföra innehållsligt likartade uppgifter till så få kategorier som möjligt. Främst som en hjälp eller startpunkt för mer ingående analyser. Detta första system bestod av 9 huvudområden med vardera två kodningskategorier (kategori för allmän respektive specifik information). Vid kodningen tilläts enbart en kod. Där detta inte var tillräckligt för att täcka innehållet i svaret följdes principen att prioritera tyngst vägande anledning. Detta innebar alltså ett tolkande moment. Vid en tämligen omfattande utprovning visade det sig svårt att inordna de lämnade uppgifterna i kategorisystemet. Dessutom visade en intrabedömning att det tolkande momentet inte var möjligt att genomföra på ett konsekvent sätt.

Ett mera detaljerat klassifikationssystem utarbetades därför och all information som deltagarna lämnat kodades. Förutom den allmänna principen att sammanföra likartad information följdes nu principen om mycket "svarsnära" kategorier. Med svarsnära avses här att svarstexten på ett mer direkt sätt återspeglas i formuleringen av respektive kategori och att tolkningar därigenom undviks så långt som möjligt.

Resultatet blev ett system om 30-talet kategorier sammanförda under 9 huvudområden. Indelningen i huvudområden, som ansluter till första nivån i den tidigare koden, har fördelen att göra systemet överskådligt och underlättande vid själva kodningsarbetet och bygger på svaren där återkommande ord som skola, klass, lärare, kamrater etc har fått bilda rubriker för huvudområdena. Indelningen har således inga mer analytiska dimensioner.

I ett senare stadium, sedan själva kodningsarbetet avslutats, reviderades systemet något på så sätt att de kategorier som uppvisade mycket låga svarsfrekvenser överfördes till närstående kodningskategorier. Vidare sammanfördes några kategorier som uppvisat alltför stora likheter. Revideringen har medfört att kategorinumren ej längre är i löpande ordning. I tabellerna 4 och 5 ges en översikt över klassifikationssystemet efter dessa revisioner. I bilaga 2 återfinns en mera detaljerad beskrivning av systemet med exempel och kodningsregler.

### Kontrollkodning - anledningar

Drygt 350 lämnade uppgifter har kontrollkodats (vilket motsvarar ca 250 svar), varav hälften för intrabedömning och hälften för interbedömning.

Intrakodningen visade en 92 % samstämmighet i kodningen. En genomgång av de icke-identiskt kodade uppgifterna visade att majoriteten av skillnader i kodning vid de olika tillfällena uppkom genom att kod åsatts respektive ej åsatts. I några fall beror detta på slarv, men i övriga fall får skillnaderna ses som ett uttryck för osäkerhet om kod bör åsättas eller ej; en osäkerhet huruvida redan åsatta koder på det enskilda svaret täcker innehållet i svaret eller ej. Denna osäkerhet torde vara svår att undanröja vid innehållslig numerisk kodning av löpande text. På förstasiffernivå (huvudområde) var överensstämmelsen mycket tillfredsställande; enbart i 2 fall av 165 hade byte av huvudområde gjorts.

Interkodningen visade en 90 % överensstämmelse. Även här uppkom majoriteten av skillnaderna i kodningen via den nyss nämnda osäkerheten om kod bör åsättas eller ej. På förstasiffernivå var överensstämmelsen mycket tillfredsställande; enbart i 4 fall av 199 uppkom byte av huvudområde via skilda koder.

### Svarsfördelning - anledningar

Frekvensen av de olika kategorierna för anledning, fördelade efter kön redovisas i tabellerna 4 och 5. Vi kan där se att det är tämligen stora skillnader - medan vissa kategorier enbart förekommer ett fåtal gånger är andra desto frekventare. En del av dessa skillnader beror på att kategorierna till största delen är desamma för båda frågorna. Exempelvis är "skolbyte" positivt vid 23 tillfällena men negativt vid 164.

Som tidigare nämnts har kvinnorna högre svarsfrekvenser på de båda frågorna. Kvinnornas högre svarsbenägenhet kommer även till uttryck vid beräkning av respektive köns medeltal för antalet kodade anledningar. Undantagskodade uppgifter av typ "har glömt", "vet ej", "kan inte uppge anledning" etc blir medeltalet för antalet anledningar till bäst skoltid 1.4 för männen och 1.6 för kvinnorna. För anledningar till sämst skoltid blir medeltalen 1.4 respektive 1.7.

Tabell 4 Anledningar till att det var bra i skolan. Uppdelning efter kön.

Bra i skolan:	M		K	
	n	%	n	%
<b>SKOLAN</b>				
Skolans fysiska miljö	48		68	
Skolans psykiska miljö	34		37	
Skolbyte	11		12	
Frånvaro av skolbyte	17		6	
Avstånd hem-skola	10		9	
	<u>120</u>	7.0	<u>132</u>	6.5
<b>KLASSEN</b>				
Klassens storlek	20		33	
Kommentar om klassen	34		41	
Ny klass. Nytt stadium	7		13	
	<u>61</u>	3.6	<u>87</u>	4.3
<b>KAMRATERNA</b>				
Kommentar om kamraterna	106		169	
Kamratskap, sammanhållning, gemenskap	76		135	
	<u>182</u>	10.6	<u>304</u>	15.1
<b>LÄRARNA</b>				
Kommentar om lärare/lärarna	208		362	
Samma lärare, få lärare	29		39	
	<u>237</u>	13.8	<u>401</u>	19.9
<b>UTBILDNINGEN. ÄMNENA. LINJEN. STUDIERNÄ</b>				
Allmänna omdömen	71		54	
Valt själv. Valt rätt	50		63	
Yrkesinriktad. Pryö	73		53	
Specifika ämnen nämns	53		54	
	<u>247</u>	14.4	<u>224</u>	11.1
<b>UNDERVISNINGEN. LEKTIONERNA</b>				
Kommentar till undervisningen (lektionernas) uppläggnng	86	5.0	61	3.0
<b>PRESTATIONER OCH KRAV</b>				
Egen prestation	114		156	
Skolans krav (låga krav)	43		51	
Skolans krav (högga krav), prov, kunskapskontroll, betyg	15		10	
Grad av kunskapsinhämtning	38		36	
	<u>210</u>	12.2	<u>253</u>	12.5
<b>PERSONLIGA SKÄL</b>				
Omdömen om sig själv eller familjesituationen	50		67	
Studiemotivation eller ej	160		175	
Säker på yrke och framtid	43		27	
Andra intressen	15		6	
Självförtroende i skolan	12		24	
	<u>280</u>	16.3	<u>299</u>	14.8
<b>ÖVRIGA KODER</b>				
Allmänna svar	41	2.4	77	3.8
Vet ej. Kan ej svara. Har glömt.	160	9.3	102	5.1
Svar som ej kan inordnas i befintliga koder	92	5.4	77	3.8
Antal kodade uppgifter	1716	100.0	2017	100.0
Antalet uppgiftslämnare	1129		1197	

Tabell 5 Anledningar till att det var dåligt i skolan. Undeining efter kon

Dåligt i skolan:	M		K	
	n	%	n	%
<b>SKOLAN</b>				
Skolans fysiska miljö	50		84	
Skolans psykiska miljö	22		28	
Skolbyte	67		97	
Skolbyte via geografisk flyttning	25		43	
Avstånd hem-skola	28		48	
	<u>192</u>	11.4	<u>300</u>	14.4
<b>KLASSEN</b>				
Klassens storlek	20		25	
Kommentar om klassen	51		60	
Ny klass. Nytt stadium	71		99	
	<u>142</u>	8.4	<u>184</u>	8.9
<b>KAMRATERNA</b>				
Kommentar om kamraterna	36		71	
Konkurrens. Ingen sammanhållning, kamratskap eller gemenskap	18		39	
Mobbning	24		47	
	<u>78</u>	4.6	<u>157</u>	7.6
<b>LÄRARNA</b>				
Kommentar om läraren/lärarna	189		260	
Många lärare, många lärarbyten	48		100	
	<u>237</u>	14.1	<u>360</u>	17.3
<b>UTBILDNINGEN. ÄMNENA. LINJEN. STUDIERNÄ</b>				
Allmänna omdömen	28		12	
Valt fel. Ej valt själv	29		32	
Specifika ämnen nämns	32		43	
	<u>89</u>	5.3	<u>87</u>	4.2
<b>UNDERVISNINGEN. LEKTIONERNA</b>				
Kommentar till undervisningen (lektionernas) uppläggning	43	2.6	64	3.1
<b>PRESTATIONER OCH KRAV</b>				
Egen prestation	70		88	
Skolans krav (höga krav), prov, kunskapskontroll, betyg	73		112	
Grad av kunskapsinhämtning	10		12	
	<u>153</u>	9.1	<u>212</u>	10.2
<b>PERSONLIGA SKÄL</b>				
Omdömen om sig själv eller familjesituationen	100		147	
Studiemotivation eller ej	267		224	
Osäker på yrke och framtid	16		15	
Andra intressen	54		33	
Självförtroende i skolan	18		51	
	<u>455</u>	27.1	<u>470</u>	22.6
<b>ÖVRIGA KODER</b>				
Allmänna svar	6	0.4	5	0.2
Vet ej. Kan ej svara. Har glömt	194	11.5	129	6.2
Svar som inte kan inordnas i befintliga koder	92	5.5	109	5.2
Antal kodade uppgifter	1681	100.0	2077	100.0
Antal uppgiftslämnare	1075		1152	



Vid en snabb överblick förefaller det som om här finns vissa skillnader i svarsmonster mellan könen. Kvinnorna anger t ex oftare än männen "kamrater" och "lärare" som anledningar både till att det var bra och dåligt i skolan. För en mer meningsfull tolkning av resultaten bör emellertid åtminstone en kontroll för skoltid göras. Kanske kan den något längre utbildningstiden bland männen medföra att de finner det mindre angeläget att tala om lärare och kamrater.

## Kapitel 3

### Yrke och arbete

Självfallna frågor vid studier av utbildningseffekter är frågor om sysselsättning. De fem första frågorna i enkäten utgörs av frågor kring detta tema.

1. Vilken sysselsättning har du för närvarande? (fast)
2. Vilken sysselsättning har din maka/make/sammanboende? (fast)
3. Vilket arbete har du? (öppen)
4. Vilka arbeten har du haft? (öppen)
5. Har du varit arbetslös någon tid? (fast+öppen)

De fasta frågorna återfinns i sin helhet i bilaga 3. I LING-2 redovisas svarsfördelningen på de fasta frågorna (Christianson & Härnqvist, 1981, s 10-18). I detta avsnitt behandlas kodningen av de båda öppna frågorna 3 och 4. Dessa är i princip kodade utifrån Nordisk yrkesklassificering, NYK (1978), som är ett etablerat klassifikationssystem. Fördelarna med att använda ett etablerat klassifikationssystem är uppenbara; dels är det tidsbesparande att utnyttja befintliga system, dels är det möjligt att göra jämförelser med andra riksomfattande material.

I princip kan NYK:s koder "översättas" till det närstående klassifikationssystem som utarbetats vid SCB inför Folk- och Bostadsräkningen 1980. En sådan översättning är en förutsättning för vissa jämförande studier. NYK:s system är emellertid huvudsakligen ämnat för administrativt bruk varför en del problem måste lösas innan mer vetenskapliga bearbetningar är meningsfulla - t ex sammanslagning till sociala grupper eller strata. Systemets för- och nackdelar framkommer i följande beskrivning av dess uppbyggnad och av vår tillämpning av det.

#### Nordisk yrkesklassificering - systemets uppbyggnad och vår tillämpning

"Systemet är uppbyggt på sådant sätt att individualyrken som är nära besläktade sammanförts till s k yrkesfamiljer, vilka i sin tur bildar yrkesgrupper. Dessa yrkesgrupper är sammanförda till yrkesområden.

Varje individualyrke betecknas i klassificeringssystemet med femsiffrigt kodnummer:

Första siffran anger yrkesområde (antal 10)

första och andra siffran anger yrkesgrupp (antal 72)

första - tredje siffran anger yrkesfamilj (antal 290)

första - femte siffran anger individualyrke (ca 1 550". (s 5-6 i NYK)

Följande exempel kan illustrera systemets uppbyggnad:

Yrkesområde	0	Tekniskt, naturvetenskapligt, samhällsvetenskapligt, humanistiskt och konstnärligt arbete
-------------	---	---

Yrkesgrupp	05	Apoteksarbete, rehabiliteringsarbete mm
------------	----	---

Yrkesfamilj	051	Farmaceuter
-------------	-----	-------------

Individualyrke	051.20	Apotekare
	051.30	Receptarie
	051.90	Andra inom 051

Yrkesområde	2	Kameralt och kontorstekniskt arbete
-------------	---	-------------------------------------

Yrkesgrupp	21	Stenografi- och maskinskrivningsarbete
------------	----	--

Yrkesfamilj	212	Maskinskrivare m fl
-------------	-----	---------------------

Individualyrke	212.10	Maskinskrivare
	212.90	Andra inom 212

Vi har valt att koda på femsiffernivå. Av datatekniska skäl har dock koden ändrats till en sexsiffrig kod. (Koden X i systemet har ändrats till värdet 10). Detta innebär att första siffran i NYK:s klassifikationssystem här blir andra siffra, andra siffran i NYK blir här tredje siffra o s v. Ändringen medför även att vi fått utrymme att påföra extrakoder. Detta utrymme har använts i följande fall:

- NYK har inga koder för utbildningstitlar eftersom samma utbildning kan leda till olika yrken. Då deltagarna i några fall (29) uppgett utbildningstitlar i stället för - eller i kombination med - yrke, har specialkoder skapats för dessa titlar: agronom (kod 2), civilingenjör (kod 3), socionom (kod 4), civilekonom (kod 5). Dessa specialkoder återfinns som första siffra i den sexsiffriga koden.
- Uppgifterna AMS-arbete (beredskapsarbete) och AMS-utbildning har ansetts som tillräckligt informativa för att erhålla specialkoder. Den förstnämnda har fått kod 6 som första siffra och den sistnämnda kod 66 som tredje och fjärde siffra i NYK:s studerandekod.
- Några deltagare har uppgett titeln "egen företagare" som yrke, vanligtvis i kombination med uppgift om företagets art eller arbetsuppgifternas innehåll. Även här har en specifik kod påförts, nämligen kod 8 som första siffra.

Övriga ändringar i klassifikationssystemet:

- Då koden X i systemet ändrats till värdet 10 har även koden för individualyrket "revisor" fått bytas, från kod 0X110 till kod 710110. Värdet 10110 är nämligen upptaget i systemet av individualyrket samhällsadministratörer.
- Vi har vidare ansett det motiverat att särskilja uppgiften "hemmafru" från uppgiften "dagbarnvårdare" (dagamma). Detta för att möjliggöra specialstudier samt för att uppgiften ska vara så entydig som möjligt med avseende på senare frågor i formuläret om olika aspekter av arbetet. Hemmafruar har åsatts kod 091410 och dagbarnvårdare kod 091440. Ursprungligen åsattes även uppgiften "hemarbete" en specifik kod, men då denna kod visade sig vara infrekvent ändrades den till hemmafrukoden.

- NYK placerar inte personer som genomgår utbildning på arbetsplatsen som studerande utan respektive individualyrkeskod påförs i stället. Vi har funnit detta något otillfredsställande och har därför, förutom att påföra individualyrkeskoden, åsatt en specifik kod då deltagaren uppgett sig vara "lärling", "elev" eller "praktikant". Aspiranter innefattas dock inte i koden, som har värdet 9 som sista siffra i den sexsiffriga koden.
- Vissa kontorstekniska yrken har varit mycket svåra att placera i systemet då det krävs detaljerad information för en korrekt placering. Det vanliga svaret "kontorist" är inte möjligt att koda enligt NYK. Av detta skäl och med hänsyn till den variation som förekommer i yrkes- och arbetsbenämningar inom det kontorstekniska området, har vi valt att sammanföra tre individualkoder till en kod. Detta gäller följande yrken i NYK: maskinskriverskor (kod 21210), kombinationskontorister (kod 29910) samt andra (kod 29990). Den gemensamma nya koden är 029900.
- I de fall då deltagarna lämnat dubbla yrkesuppgifter har vi gjort individuella bedömningar om vilket yrke som ska betraktas som huvudyrke. Denna bedömning har gjorts utifrån övriga lämnade uppgifter i formuläret.

#### Kodning vid ofullständig information

Då vi ansett att även en opreciserad yrkes- eller arbetsuppgift har informationsvärde, har vi kodat sådana uppgifter till respektive yrkesfamilj. I de fall där informationen är mycket ofullständig i förhållande till de krav NYK ställer, har vi använt oss av respektive yrkesgruppskod alternativt yrkesområdeskod. Exempelvis har uppgiften "montör" fått kod 075200, "reparatör" kod 075300, "metallarbetare" och "verkstadsarbetare" kod 075000 "fabriksarbetare" kod 070000.

#### Några synpunkter på klassifikationssystemet

Klassifikationssystemet är detaljerat. Förutom de ca 1 550 individualyrkeskoderna finns vanligtvis inom varje individualkod flera yrken exemplifierade. Det detaljerade systemet innebär bl a att möjlighet finns till andra grupperingar än de inom systemet befintliga.

Nivåmässigt är systemet mindre detaljerat. Med nivå avses hierarkisk arbetsstruktur. I beskrivningen till klassificeringsprinciper sägs bl a:

"Principen vid inplacering av olika yrken i systemet har varit att sammanföra likartade yrken utan att i allmänhet ta hänsyn till utbildning, yrkeställning (företagare, anställd), tjänsteställning eller branschtillhörighet. I princip skils inte mellan yrkesutövare med enklare arbetsuppgifter och sådana med mera kvalificerat arbete av likartat slag." (NYK s 7)

Konsekvensen av ovanstående framgår tydligt i individualyrkesgruppen "samhällsadministratörer, förvaltningstjänstemän" (kod 10110). I gruppen finns ett brett register av nivåmässigt olika yrken med den gemensamma nämnaren samhällsadministrativt arbete, exempelvis landshövding, generaldirektör, skoldirektör, socialsekreterare och kommunalassistent. Bland exemplen finns även skolkanslist. I strävan att göra samhällsadministratörsgruppen mer betydlig har vi fört uppgiften skolkanslist till den kontors-tekniska gruppen.

Liknande synpunkter kan läggas på gruppen "företagsadministratörer m fl". Till denna grupp förs såväl administratörer för mindre lokala företag som administratörer för multinationella företag.

Fråga 4 ställdes bl a för att möjliggöra studier av olika aspekter av yrkesval/arbetsliv. De ovan diskuterade yrkesgrupperna är användbara för vissa bearbetningar medan andra bearbetningar förutsätter mera nyanserad kodning. Det är rimligt att anta att även mindre förändringar i arbetsuppgifter kan vara av betydelse för fortsatt yrkesval/arbetsliv. I allmänhet blir sådana förändringar synbara inom klassifikationssystemets ram genom att individen byter individualyrke. Undantag finns dock. Detta kan exemplifieras med arbetsledare/förmän. NYK har koder för arbetsledare. Förutsättningen för placering i dessa kodningskategorier är att enbart arbetsledande uppgifter ingår i arbetet. Deltar personen dessutom i andra arbetsuppgifter påförs respektive individualkod d v s de arbetsledande uppgifterna framgår inte längre via koden.

#### Frågornas utformning och svarsmönster

NYK är som nämnts detaljerad. För inplacering i rätt individualyrkeskod krävs vanligtvis preciserad och utförlig information om arbetet/yrket från uppgiftslämnaren. För att motverka alltför allmänt hållna uppgifter försågs fråga 3 med följande instruktion: Ange det yrke du räknar som ditt huvudyrke även om du inte arbetar inom det just nu. Beskriv ditt yrke så noga att vi förstår vad det är.

Fråga 4 i sin helhet löd:

Vilka arbeten har du haft?

Ange så noga du kan arbeten av varaktig karaktär, alltså inte extraarbeten och ströjobb. Försök att fylla i tabellen i tidsföljd och sätt kryss i de kolumner till höger som gäller.

Befattning och arbetsuppgift	fr o m - t o m	heltid	deltid
.....	.....	( )	( )

Trots dessa instruktioner har vi erhållit yrkes- och arbetsuppgifter som inte fyller de krav som ställs i NYK för placering i individualyrke. Detta gäller för såväl fråga 3 som 4. Sådana brister i uppgiftslämnandet återfinns i högre utsträckning vid fråga 4 (som ju även saknar den instruktion om precisering som fråga 3 har). Fråga 4, uppvisar också ett större bortfall än fråga 3 (4,0 % respektive 0,9 %) vilket kan ses som ett uttryck för den större insats från deltagaren som denna fråga kräver.

Fråga 4 kan som en skriftlig enkätfråga uppfattas på olika sätt. Detta avspeglar sig i deltagarnas svarsmönster. De har tolkat ordet "arbeten" på delvis olika sätt och svarat därefter. Somliga svarar utifrån olika slag av arbeten de varit verksamma inom. Andra svarar utifrån olika anställningar (arbetsgivare) de haft. Vi har kodat samtliga uppgifter som deltagarna lämnat oavsett deltagarens utgångspunkt vid besvarande av frågan.

#### Kodning av tidsuppgift och uppgift om arbetets omfattning

På fråga 4 ombads deltagarna att ange tid för respektive arbete samt dess omfattning (heltid eller deltid). Det partiella bortfallet på dessa uppgifter är 6,5 % respektive 9,4 % beräknat på samtliga lämnade arbetsuppgifter. Detta innebär att bortfallet kan bero på att ett mindre antal deltagare inte varit motiverade att ange tid och omfattning. Några större könsskillnader föreligger inte beträffande dessa bortfall.

Heltid har åsatts kod=1 och deltid kod=2. Vid markering på båda alternativen har kod=3 använts.

De deltagare som lämnat tidsuppgift har gjort detta med varierande exakthet. Somliga nämner enbart årtal medan andra uppger exakt datum. Vid kodningen har vi räknat om den uppgivna tiden till enheten antal månader.

I de fall då deltagarna enbart uppgett år har vi inkluderat sex månader från ingångsåret och sex månader från utgångsåret i tidsberäkningen. Då månad och år anges är omräkningen oproblematisk. Vid uppgift om dag, månad och år har antalet dagar i månaden som deltagaren haft arbetet fått avgöra om månaden ska inkluderas eller ej. Enkäten genomfördes under januari - juni 1980 och för att uppgifterna ska vara jämförbara har enbart tid t o m december 1979 tagits i beaktande. Resultterande antal månader utifrån dessa beräkningar utgör samtidigt koden.

Det är som deltagarna nämner som första arbetsår har tillvaratagits som information och benämns "ingångsår". Några uppger ingångsår som förefaller orealistiska. Troligen avser de sommararbeten eller arbeten vid sidan om skolgången. Någon korrigerande tolkning har dock inte gjorts på denna punkt. Det partiella bortfallet är 6,9 % d v s av samtliga som lämnat minst en arbetsuppgift saknar 6,9 % uppgift om ingångsår. Inte heller här föreligger någon större könsdifferens i bortfallet.

Utrymme fanns för 10 arbetsuppgifter vid kodningen. Enbart 7 deltagare har utnyttjat det maximala utrymmet.

#### Kontrollkodning

På yrkesfrågan har nästan 600 uppgifter kontrollkodats, 200 för intrabedömning och 400 för interbedömning. Intrabedömningen visade en samstämmighet på 86 % medan interbedömningen visade enbart en 76 % samstämmighet. Utifrån de förutsättningar som kodarna arbetat efter d v s uppgifternas ibland alltför vaga karaktär i förhållande till de uppgiftskrav som klassifikations-systemet ställer, får en skillnad på 14 % accepteras, medan en skillnad på 24 % (interkodningens skillnad) är oroväckande hög och antyder att kodarna kan ha utvecklat skilda normer (tolkningar) vid kodningen.

En detaljerad genomgång gjordes av samtliga icke-identiskt kodade uppgifter utifrån frågorna:

Finns det systematiska skillnader?  
Leder icke-identiska koder till att inordning i socialgrupp påverkas?  
Leder icke-identiska koder till att yrkets karaktär ändras?

Genomgången visade att de förstnämnda frågorna kunde besvaras nekande. Däremot förekom det fall där de icke-identiska koderna angav innehållsligt olika yrken. Vanligtvis var dock koderna för yrkesområde och koderna för yrkesgrupp identiska.



Skillnaderna återfanns på yrkesfamiljsnivå och framför allt på individualyrkesnivå. Detta innebär således att yrkesuppgifterna grovt sett är korrekt placerade.

Då någon systematisk skillnad i kodningen inte kunde upptäckas vid genomgången förefaller det rimligt att anta att cirka hälften av de icke-identiskt kodade uppgifterna är korrekt placerade. Det sammanfattande omdömet efter genomgången är att trots att skillnader föreligger så får dessa skillnader ur flera perspektiv anses ha mindre betydelse.

Även ett stort antal lämnade uppgifter om arbeten (drygt 1 300) har kontrollkodats. Som väntat utifrån den mera knapphändiga information som deltagarna lämnat på arbetsfrågan jämfört med yrkesfrågan uppvisade såväl intra- som interkodningen en lägre samstämmighet än vid yrkesfrågan. Genomgången av de icke-identiskt kodade uppgifterna gav i stort samma resultat som beskrivits ovan.

#### Svarsfördelning

I tabellerna 6,7 och 8 redovisas svarsfördelningen på fråga 3 och 4. För fråga 3 (yrkesfrågan) anges frekvenser per kön på yrkesgruppsnivå. För fråga 4 (arbetsfrågan) anges frekvenser per kön på yrkesgruppsnivå för det först upptagna arbetet (ingångsarbetet). Vidare redovisas fördelningen på ingångsår per kön, samt det totala antalet lämnade uppgifter om arbeten (tabell 9 och 10).

Tabell 6 Yrkestillhörighet. Svartsfördelning för män och kvinnor på yrkesgruppsnivå.

Kodbeteckningar enligt NYK:		män	kvinnor
0	Tekniskt, naturvetenskapligt, samhällsvetenskapligt, humanistiskt och konstnärligt arbete		
00	Tekniskt arbete	170	20
01	Kemiskt och fysikaliskt arbete	16	27
02	Biologiskt arbete	5	2
03	Medicinskt arbete	25	15
04	Vårdarbete inom hälso- och sjukvård	24	245
05	Apoteksarbete, rehabiliteringsarbete m m	6	41
06	Pedagogiskt arbete	65	160
07	Religiöst arbete	7	5
08	Juridiskt arbete	6	4
09	Konstnärligt och litterärt arbete	18	18
0X	Övrigt arbete inom 0	71	64
	Totalt i yrkesområdet	413	601
1	Administrativt arbete		
10	Samhällsadministrativt arbete	21	20
11	Företagsadministrativt arbete	19	2
	Totalt i yrkesområdet	40	22
2	Kameralt och kontorstekniskt arbete		
20	Redovisnings- och kassaarbete	29	63
21	Stenografi- och maskinskrivningsarbete	2	96
29	Övrigt kameralt och kontorstekniskt arbete	54	231
	Totalt i yrkesområdet	85	390
3	Kommersiellt arbete		
30	Parti- och detaljhandlare	8	4
31	Försäljning av egendom, tjänster och värdebevis m m	14	4
32	Handelsresande- och agenturarbete	12	1
33	Kommersiellt kontorsarbete och detaljhandelsarbete	83	61
	Totalt i yrkesområdet	117	70
4	Lantbruks-, skogs- och fiskeriarbete		
40	Lantbruks-, skogs- och trädgårdsledning	40	11
41	Lantbruks- och trädgårdsarbete, djurskötsel	16	5
42	Viltvård och jakt	0	0
43	Fiskeriarbete	2	0
44	Skogsarbete	19	0
	Totalt i yrkesområdet	77	16
5	Gruv- och stenbrytningsarbete m m		
50	Gruv- och stenbrytningsarbete	4	0
51	Brunns- och diamantbörningsarbete	1	0
52	Anrikningsarbete	0	0
59	Övriga gruv- och stenbrytningsarbete m m	2	0
	Totalt i yrkesområdet	7	0

	män	kvinnor
6 Transport- och kommunikationsarbete		
60 Sjöbefälsarbete	4	1
61 Däcks- och maskinmanskapsarbete	1	0
62 Flygarbete	4	1
63 Lok- och motorvagnsförararbete	3	0
64 Vägtrafikarbete	38	3
65 Konduktörsarbete, trafik- och fraktassistent- arbete	2	3
66 Trafikledning och trafikarbetsledning	5	0
67 Post- och telekommunikationsarbete	5	21
68 Postiljons- och expeditionsvaktsarbete m m	19	5
69 Övrigt transport- och kommunikationsarbete	1	0
Totalt i yrkesområdet	<u>82</u>	<u>34</u>
7-8 Tillverkningsarbete, maskinskötsel m m		
70 Textilarbete	1	4
71 Tillskärnings- och sömnadsarbete m m	2	19
72 Sko- och läderarbete	1	1
73 Järnbruks-, metallverks-, smides-, och gjuteri- arbete	11	0
74 Finmekaniskt arbete	8	1
75 Verkstads- och byggnadsmetallarbetare	163	10
76 Elektroarbetare	61	5
77 Träarbete	73	2
78 Målnings- och lackeringsarbete	23	0
79 Byggnads- och anläggningsarbete, ej hänförbart till annan yrkesgrupp	35	0
80 Grafiskt arbete	13	5
81 Glas-, keramik- och tegelarbete	0	0
82 Livsmedelsarbete	7	5
83 Kemiskt processarbete, massa- och pappersarbete	8	1
84 Tobaksarbete	0	0
85 Övrigt tillverkningsarbete	9	4
86 Paketerings- och emballeringsarbete	3	8
87 Driftövervakning och maskinskötsel	33	1
88 Stuveri-, lager- och förrådsarbete	8	4
89 Diversearbete	5	0
Totalt i yrkesområdet	<u>464</u>	<u>70</u>
9 Servicearbete		
90 Civilt bevaknings- och skyddsarbete	24	2
91 Husligt arbete, portierarbete m m	2	125
92 Serveringsarbete	2	3
93 Fastighetsskötsel och städning	14	25
94 Hygien och skönhetsvård	1	27
95 Tvätt- och pressarbete	0	2
96 Sport och idrott	2	0
97 Fotografiskt arbete	3	1
98 Begravningservice	0	0
99 Övrigt servicearbete	0	2
Totalt i yrkesområdet	<u>48</u>	<u>187</u>
X Arbetskraft och arbete, ej hänförbart till annat yrkesområde		
X1 Studerande, nyexaminerade m fl	6	9
X2 Personer med ej identifierbara yrken	6	7
X4 Militärt arbete	15	0
Totalt i yrkesområdet	<u>27</u>	<u>16</u>

		män	kvinnor
Förkod 2	Agronom	1	0
" 3	Civilingenjör	14	1
" 4	Socionom	3	6
" 5	Civilekonom	3	1
" 6	Ams-arbete	1	0
" 7	Auktoriserad Revisor	4	2
" 8	Egen företagare	<u>41</u>	<u>4</u>
Totalt i yrkesområdet		67	14

---

Antal svarande på frågan	1 427	1 420
Information saknas	3	22

Tabell 7 Ingångsarbete. Svarsfördelning för män och kvinnor på yrkesgruppsnivå.

Kodbeteckningar enligt NYK:	män	kvinnor
0 Tekniskt, naturvetenskapligt, samhällsvetenskapligt, humanistiskt och konstnärligt arbete		
00 Tekniskt arbete	113	15
01 Kemiskt och fysikaliskt arbete	25	37
02 Biologiskt arbete	2	0
03 Medicinskt arbete	18	10
04 Vårdarbete inom hälso- och sjukvård	20	174
05 Apoteksarbete, rehabiliteringsarbete m m	2	24
06 Pedagogiskt arbete	59	131
07 Religiöst arbete	2	2
08 Juridiskt arbete	4	2
09 Konstnärligt och litterärt arbete	11	10
0X Övrigt arbete inom 0	36	31
Totalt i yrkesområdet	292	436
1 Administrativt arbete		
10 Samhällsadministrativt arbete	11	6
11 Företagsadministrativt arbete	5	1
Totalt i yrkesområdet	16	7
2 Kameralt och kontorstekniskt arbete		
20 Redovisnings- och kassaarbete	22	48
21 Stenografi- och maskinskrivningsarbete	0	71
29 Övrigt kameralt och kontorstekniskt arbete	102	285
Totalt i yrkesområdet	124	404
3 Kommersiellt arbete		
30 Parti- och detaljhandlare	3	1
31 Försäljning av egendom, tjänster och värdebevis m m	6	0
32 Handelsresande- och agenturarbete	2	0
33 Kommersiellt kontorsarbete och detaljhandelsarbete	87	123
Totalt i yrkesområdet	98	124
4 Lantbruks-, skogs- och fiskeriarbete		
40 Lantbruks-, skogs- och trädgårdsledning	10	3
41 Lantbruks- och trädgårdarbete, djurskötsel	40	6
42 Viltvård och jakt	0	0
43 Fiskeriarbete	1	0
44 Skogsarbete	36	0
Totalt i yrkesområdet	87	9
5 Gruv- och stenbrytningsarbete m m		
50 Gruv- och stenbrytningsarbete	0	0
51 Brunns- och diamantborrningsarbete	0	0
52 Anrikningsarbete	0	0
59 Övriga gruv- och stenbrytningsarbete m m	1	0
Totalt i yrkesområdet	1	0

	män	kvinnor
6 Transport- och kommunikationsarbete		
60 Sjöbefälsarbete	0	0
61 Däcks- och maskinmanskapsarbete	22	0
62 Flygarbete	1	1
63 Lok- och motorvagnsförararbete	0	0
64 Vägtrafikarbete	61	5
65 Konduktörsarbete, trafik- och fraktassistent- arbete	3	1
66 Trafikledning och trafikarbetsledning	0	0
67 Post- och telekommunikationsarbete	3	38
68 Postiljons- och expeditionsvaktsarbete	52	9
69 Övrigt transport- och kommunikationsarbete	1	0
Totalt i yrkesområdet	143	54
7-8 Tillverkningsarbete, maskinskötsel m m	(4)	(7)
70 Textilarbete	6	5
71 Tillskärnings- och sömnadsarbete m m	3	41
72 Sko- och läderarbete	1	3
73 Järnbruks-, metallverks-, smides- och gjuteri- arbete	13	0
74 Finmekaniskt arbete	12	2
75 Verkstads- och byggnadsmetallarbete	203	7
76 Elektroarbete	75	1
77 Träarbete	70	0
78 Målnings- och lackeringsarbete	18	0
79 Byggnads- och anläggningsarbete, ej hänförbart till annan yrkesgrupp	29	0
80 Grafiskt arbete	13	2
81 Glas-, keramik- och tegelarbete	5	1
82 Livsmedelsarbete	17	6
83 Kemiskt processarbete, massa- och pappersarbete	6	0
84 Tobaksarbete	0	0
85 Övrigt tillverkningsarbete	12	9
86 Paketerings- och emballeringsarbete	1	3
87 Driftövervakning och maskinskötsel	22	0
88 Stuveri-, lager- och förrådsarbete	35	5
89 Diversearbete	9	1
Totalt i yrkesområdet	554	93
9 Servicearbete		
90 Civilt bevaknings- och skyddsarbete	9	1
91 Husligt arbete, portierarbete m m	10	190
92 Serveringsarbete	1	8
93 Fastighetsskötsel och städning	3	6
94 Hygien och skönhetsvård	1	26
95 Tvätt- och pressarbete	0	4
96 Sport och idrott	1	1
97 Fotografiskt arbete	3	1
98 Begravningservice	0	0
99 Övrigt servicearbete	0	0
Totalt i yrkesområdet	28	237
X Arbetskraft och arbete, ej hänförbart till annat yrkesområde		
X1 Studerande, nyexaminerade m fl	9	6
X2 Personer med ej identifierbara yrken	13	14
X4 Militärt arbete	7	0
Totalt i yrkesområdet	27	16

	män	kvinnor
Förkod 2 Agronom	0	0
" 3 Civilingenjör	1	0
" 4 Socionom	0	0
" 5 Civilekonom	2	0
" 6 AMS-arbete	2	1
" 7 Auktoriserad Revisor	0	0
" 8 Egen företagare	<u>6</u>	<u>2</u>
Totalt i yrkesområdet	11	3

---

Antal svarande på frågan	1 383	1 387
Information saknas	57	58

En jämförelse mellan nuvarande yrke och ingångsarbete går egentligen utanför intentionerna med denna rapport. För att ge en antydning om de skillnader som föreligger mellan ingångsarbete och nuvarande yrke ges emellertid nedan (tab 8) en översiktlig redovisning på yrkesområdesnivå.

Tabell 8 Yrke och ingångsår. Procentuell fördelning på områdesnivå för män och kvinnor. Kodbeteckningar enligt NYK.

Yrkesområde	Nuvarande yrke		Ingångsarbete	
	män	kvinnor	män	kvinnor
0 Tekniskt, naturvetenskapligt, samhällsvetenskapligt, humanistiskt och konstnärligt arbete	28,9	41,7	20,4	30,2
1 Administrativt arbete	2,8	1,5	1,1	0,5
2 Kameralt och kontorstekniskt arbete	5,9	27,1	8,7	28,0
3 Kommersiellt arbete	8,2	4,9	6,9	8,6
4 Lantbruks-, skogs- och fiskeriarbete	5,4	1,1	6,1	0,6
5 Gruv- och stenbrytningsarbete	0,5	0,0	0,0	0,0
6 Transport- och kommunikationsarbete	5,7	2,4	10,0	3,7
7-8 Tillverkningsarbete, maskinskötsel m m	32,4	4,9	38,7	6,4
9 Servicearbete	3,4	13,0	2,0	16,4
X1 Studerande, nyexaminerade m fl	0,4	0,6	0,6	0,4
X2 Personer med ej identifierbara yrken	0,4	0,5	0,9	1,0
X4 Militärt arbete	1,0	0,0	0,5	0,0
Personer med förkoder	4,7	0,3	0,8	0,2
Uppgift saknas	0,2	1,5	3,3	3,8
	100 %	100 %	100 %	100 %



Tabell 9 Ingångsår för män och kvinnor. Absoluta tal och procentuell fördelning.

Ingångsår	Män	Kvinnor	M %	K %
60-62	51	25	3.6	1.7
63	160	137	11.2	9.5
64	221	227	15.5	15.7
65	145	184	10.1	12.8
66	120	140	8.4	9.7
67	92	106	6.4	7.4
68	64	101	4.5	7.0
69	77	84	5.4	5.8
70	80	76	5.6	5.3
71	40	68	2.8	4.7
72	49	49	3.4	3.4
73	77	42	5.4	2.9
74	53	23	3.7	1.6
75	24	15	1.7	1.0
76-79	22	17	1.5	1.2
Uppgift saknas	155	148	10.8	10.3
	1 430	1 442	100.0	100.0

Tabell 10 Antal lämnade arbetsuppgifter för män och kvinnor. Absoluta tal och procentuell fördelning.

Antal uppg.	Män	Kvinnor	M %	K %
0	56	58	3.9	4.0
1	294	228	20.6	15.8
2	333	325	23.3	22.5
3	303	317	21.2	22.0
4	206	240	14.4	16.6
5	100	132	7.0	9.2
6	83	73	5.8	5.1
7	31	34	2.2	2.4
8	13	24	0.9	1.7
9	8	7	0.6	0.5
10	3	4	0.2	0.3
	1 430	1 442	100.0	100.0

## Kapitel 4

### Föreningstillhörighet

Riksrepresentativa undersökningar visar att skillnad föreligger mellan olika samhällsgrupper med avseende på föreningstillhörighet. Exempelvis redovisar Lundahl (1971) utifrån låginkomstutredningens material variationer mellan socialgrupper i fråga om anslutning till olika organisations-typer/föreningar. Liknande resultat redovisas utifrån levnadsnivåundersökningens material (ULF, 1980). Här framkommer även att differenserna förstärks mellan olika socioekonomiska grupper då aktivt till skillnad från passivt medlemskap beaktas. Resultat som dessa motiverar frågor om föreningstillhörighet också vid studium av utbildningseffekter. Men även om det här primärt handlar om effekten av utbildning föreligger möjligheter att också studera föreningstillhörighet utifrån andra infallsvinklar, t ex jämställdhetsperspektiv, gruppidentifikation, fritidsintressen etc.

Frågorna i enkäten om föreningsverksamhet hade följande utformning:

12. Vilka föreningar är du medlem i?

Skriv namnet på de föreningar (motsvarande) som du är medlem i. Ange också vilket slag av förening det är om detta inte klart framgår av föreningens namn.

.....

Jag är inte medlem i någon som helst förening ( )

13. Har du uppdrag i någon förening (styrelsemedlem eller liknande)?

Nej ( )

Ja ( ) I hur många föreningar då?.....stycken

Hur mycket tid lägger du ner på föreningsarbete?....tim/mån

Att inneha förtroendeuppdrag i förening kan förmodas vara uttryck för såväl grad av aktivitet som kompetens och intresse. Fråga 13 är framför allt avsedd att ge information om vilka deltagare (grupper av deltagare) som utmärker sig i dessa avseenden. Som framgår av ovanstående har frågorna en stor spännvidd; från icke-medlemskap till förtroendeuppdrag.

## Klassifikationssystem - föreningar

I FoU-rapporten, Hur vårdar vi vår demokrati (SÖ, 1981) konstateras bland annat att antalet föreningar har ökat. "Det som skett är alltså i många fall en specialisering. Flera föreningar har blivit skraddarsyddade för en aktivitet. På så sätt har antalet föreningar ökat kraftigt. Människorna har alltså betydligt större möjligheter nu än förr att välja förening efter sitt särskilda intresse. Det kommer ständigt nya föreningar avpassade för nya intressen." (s 49)

Genom den öppna frågeställningen kunde vi således förvänta oss en mångfald uppgifter alltifrån de väletablerade organisationerna och de klassiska folkrörelserna till lokala hobbyföreningar och lokala sällskapsföreningar. En förväntan som infriades även om precisionen på uppgifterna inte alltid var så tillfredsställande. Utifrån dessa förhållanden och i avsaknad av enhetliga klassifikationssystem i tidigare undersökningar valde vi att utforma ett eget klassifikationssystem anpassat till de uppgifter vi erhållit från deltagarna. Men givetvis har vi tagit intryck av tillgängliga system, exempelvis levnadsnivåundersökningens.

En princip vid utformandet av systemet blev att sammanföra föreningar som uppvisar likhet i intresseriktning. En annan att - i den mån det fanns underlag - särskilja ospecificerade uppgifter från specificerade. Exempelvis har uppgifterna "facket" och "SACO-SR" fått skilda koder. Därtill eftersträvades ett tämligen detaljerat system med rimligt antal uppgifter i varje kategori. Resultatet blev ett system omfattande 25 kategorier, jämför tabell 11.

I bilaga 4 redovisas klassifikationssystemet tillsammans med exempel och kodningsregler. För fråga 13 (uppdrag i förening) har ingen kategorisering gjorts utan antalet angivna föreningar utgör samtidigt koden. Samma gäller för tidsuppgiften på frågan.

Det allmänna intrycket från kodningen är att deltagarna följt instruktionerna vid besvarande av respektive fråga.

I ett mindre antal fall förekom brister. Man hade då lämnat alltför svårtolkade uppgifter t ex förkortningar, vilka vi inte kände till. Sådana uppgifter fördes till restkategorin vid kodningen.

#### Kontrollkodning - föreningar

Närmare 400 uppgifter har kontrollkodats - hälften vid intrabedömning och hälften vid interbedömning. Intrakodningen visade en överensstämmelse på 91 %. En analys av skillnaderna visade att drygt hälften utgjordes av svårplacerade uppgifter och resten av "slarv". Interkodningen uppvisade initialt större skillnader. Dessa förklarades av att medbedömaren inte hade tillgång till den detaljerade kodbeskrivningen och sedan resultatet analyserats utifrån detta erhöles ett värde motsvarande det vid intrakodningen.

Som framhållits är florán av föreningar i det närmaste oändlig och utan exakt kännedom om varje enskild förening blir klassifikationen ett stort problem. Är t ex "Hjelms båtbyggareförening" en båtägareförening eller en producentförening, är "Svenska spårvagnssällskapet" en yrkesgrupps- eller kulturförening? Är "hantverksföreningen" en yrkesgrupps-, kultur- eller producentförening?

Den som utförde kodningsarbetet var initialt ingen större expert på det svenska föreningslivet men i uppdraget låg att vid behov inskaffa kompletterande information dock ej från deltagarna själva, och kompetensen ökades därför under tiden. De skillnader som uppkommer härigenom är emellertid helt slumpmässigt fördelade i materialet. Osäkerhet har dock genomgående gällt vad beträffar förening för yrkesgrupp respektive fack där inte en tydlig facklig beteckning förekommer.

#### Svarsfrekvenser på fråga om medlemskap i förening

Hela 98 % har besvarat frågan och av dessa uppger närmare 30 % att de inte tillhör någon förening. Detta är fler än vad SCB redovisar; för åldersgruppen 25-44 år uppger SCB 13 %. Differensen torde till stor del vara en metodeffekt. I SCB:s intervjuundersökning besvarades föreningsfrågan utifrån 12 fasta svarsalternativ (ULF, 1980, s 214). I vår postenkät fick deltagarna själva definiera sin föreningstillhörighet, vilket ger betydligt mera utrymme för subjektiva inslag. Exempelvis torde mångfalden av föreningar (såväl till innehåll som antal) medföra att innebörden i begreppet inte är entydig.

Visserligen hade frågan försetts med anvisningstexten "förening (motsvarande)" men det är rimligt att anta att termer som organisation, förbund, samfund, sällskap medfört problem för deltagarna. Är "Domus" en förening? Är "filmsällskapet" en förening? Är "damklubben" en förening? Är "missionskyrkans musikkår" en förening? Är "OK" en förening? Det kan också vara så att man utgått från att enbart aktivt föreningsskap skulle anges eller att man - vid passivt medlemskap - inte uppfattar sig som medlemmar. Som ytterligare stöd för antagandet om metodeffekt talar de siffror som erhållits vid en jämförelse mellan "icke-föreningsanslutna" män och kvinnor. Skillnaden mellan könen är nämligen relativt lika i de båda materialen. I vårt material erhöles en differens på 11.9 och i SCB:s 9.2, (36.0 % - 24.1 % respektive 17.7 % - 8.5 %, de högsta procent-siffrorna i de båda materialen är kvinnornas).

Kvinnorna uppgav således oftare än männen att de inte var medlem i någon förening. Kvinnornas lägre deltagande i föreningslivet kommer även till uttryck om man beaktar antalet uppgivna föreningar. Kvinnorna uppger i medeltal 1.9 föreningar medan 2.2 är medeltalet för männen.

I tabell 11 redovisas antalet lämnade uppgifter inom kodningskategorierna för män och för kvinnor. De absoluta talen i tabellen är inte justerade för det faktum att en deltagare kan ha uppgett flera föreningar, vilka faller i samma kodningskategori. Den procentuella svarsfördelningen anges för att underlätta en jämförelse mellan männens svar och kvinnornas. Tabellen är i första hand avsedd att redovisa utfallet i de konstruerade kodningskategorierna. Därför kommenteras den enbart helt kort och då främst med tanke på de problem vid kodningen som nämnts tidigare. En jämförelse mellan uppgifterna i tabellen och SCB:s föreningsstatistik på kategorinivå är av flera skäl vanskelig (metod- och redovisningsskillnader bl a). En ytlig jämförelse visar dock att kategorin fackföreningar - en kategori där vi kan anta att enbart ett fåtal deltagare har mer än en uppgift - är kraftigt underrepresenterad i vårt representativa material. Utifrån antagandet att enbart ett fåtal uppgivit mer än en fackförening blir andelen fackföreningsanslutna 25 %. SCB:s motsvarande siffra för åldersgruppen 25-44 år är 84.7 % för heltidsarbetande. För deltidsarbetande är siffran lägre. Det subjektiva inslaget vid en öppen enkätfråga kommer alltså klart till uttryck i denna kategori. Även annan forskning som använt enkätmetod rapporterar liknande erfarenheter och särskilt känsliga för öppna enkätfrågor tycks fackföreningar och ekonomiska föreningar vara (SÖ 1981, s 27).

Tabell 11 Föreningstillhörighet. Svarsfördelning för män och kvinnor i absoluta tal och i relativa tal.

Föreningskategori:	n		%	
	M	K	M	K
10 Sport- eller idrottsförening -ospecificerad	30	31	1.3	1.8
11 Sport- eller idrottsförening -specificerad	717	305	30.0	17.8
12 Båt- eller segelklubbsförening	80	24	3.3	1.4
20 Fackförening -ospecificerad	67	61	2.8	3.6
21 Fackförening -specificerad	306	284	12.8	16.6
22 Yrkesgruppsförening	91	58	3.8	3.4
23 Studentförening eller elevorganisation	10	15	0.4	0.9
24 Akademikerförening eller forskarförening	11	11	0.5	0.6
31 Kulturförening	149	153	6.2	8.9
33 Nordiska och övriga internationella kulturföreningar	16	15	0.7	0.9
40 Politisk förening eller organisation -ospecificerad	14	16	0.6	0.9
41 Politisk förening eller organisation -specificerad	80	87	3.3	5.1
42 Politisk pressure group	4	19	0.2	1.1
45 Folkkampanjen Nej till kärnkraft	7	18	0.3	1.1
51 Nykterhetsförening	16	6	0.7	0.4
52 Religiös förening eller samfund	51	57	2.1	3.3
53 Sällskapsförening	33	16	1.4	0.9
54 Humanitär förening	30	58	1.3	3.4
55 Försvarsförening	34	19	1.4	1.1
56 Föräldraförening	21	91	0.9	5.3
61 Natur- eller djurförening	238	169	9.9	9.9
62 Natur- eller djur-pressure group	15	12	0.6	0.7
71 Konsument eller producentförening	242	121	10.1	7.1
81 Hobbyförening	65	19	2.7	1.1
90 Restgrupp	66	45	2.8	2.6
Antal föreningsuppgifter	2393	1710	100 %	100 %
Antal som lämnat uppgift om förening	1068	904		

Svarsfrekvenser på frågan om föreningsuppdrag

Frågan om föreningsuppdrag bestod av tre delfrågor. Ett mindre antal inkonsekventa svar förekommer. Detta antal är dock så lågt att det förbigås i följande svarsredovisning. Svarsfrekvensen är hög (97 %) och någon egentlig skillnad härvidlag mellan män och kvinnor föreligger inte (differens= 0.7 %). Som framgick tidigare uppgav kvinnorna oftare än männen icke-föreningstillhörighet. Föreningsanslutna kvinnor uppgav även något färre föreningar än männen. Samma könsmönster återkommer i denna fråga. 318 kvinnor mot 473 män uppger att de har förtroendeuppdrag - 35 % respektive 44 % av de som uppgivit medlemskap i någon förening. På delfrågan om antal föreningar med uppdrag erhöles svar från 310 kvinnor och 458 män. Svarsfördelningen presenteras i tabell 12.

På delfråga om tid för föreningsuppdrag erhöles kodbar uppgift från 305 kvinnor och 457 män. Sammanlagt 48 deltagare hade lämnat uppgift av typ "det varierar", "mycket på vintern", "är inte så aktiv längre" d v s uppgifter som inte är direkt kodbara. Svarsfördelningen presenteras i tabell 13. För att göra presentationen mera överskådlig redovisas tiden i intervaller.

Tabell 12 Antal föreningar där man har uppdrag. Fördelning (i %) bland män och kvinnor.

Antal föreningar	Män	Kvinnor
1	72	81
2	20	14
3	6	4
4-8	2	1
<b>Totalt</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

Tabell 13 Tid till föreningsarbete. Fördelning (i %) bland män och kvinnor.

Tim	Män	Kvinnor
1-2	20	23
3-5	20	29
6-10	25	26
11-20	23	15
20-	12	7
<b>Totalt</b>	<b>100</b>	<b>100</b>

Avslutningsvis kan sägas att de resultat som erhållits om deltagarnas föreningsliv visar samma könsmonster som rapporterats från andra undersökningar d v s männen är de mer aktiva.

Beträffande föreningstyp har männen ett numerärt överskott i de flesta föreningskategorier. Men två distinkta undantag finns, nämligen Humanitär förening och Föräldraförening.

SCB (Ulf,1980) uppger att skillnaderna i föreningsliv är större mellan än inom olika socioekonomiska grupper. Att kartlägga i vilken utsträckning föreningstillhörighet kan ses som en utbildningseffekt och i vilken utsträckning andra variabler inverkar blir i detta sammanhang en intressant uppgift.



### Fritidssysselsättningar

Inom området 'fritid' ställdes följande frågor i enkäten:

14. Vad gör du på din fritid? (fast)
15. När du läser tidningar och tittar på TV, vad är det då du helst tar del av? (öppen)
16. De aktiviteter som räknades upp tidigare täcker inte allt man kan göra på sin fritid. Vilka andra verksamheter ägnar du dig åt på din fritid? (öppen)

Den fasta frågan återfinns i sin helhet i bilaga 5. För en översiktlig resultatredovisning av frågan hänvisas till LING-2 (Christianson & Härnqvist, 1981, s 30-33). I följande avsnitt redovisas kodningen av de öppna fritidsfrågorna.

#### Tidningar och TV

Det har visats att skillnader föreligger mellan olika samhällsgrupper beträffande massmediakonsumtion (SOU 1975:78, SOU 1977:19, Sveriges Radios publik- och programforskning), både beträffande innehållslig preferens och mediapreferens och vid tidsstudier av tidningsläsande och TV-tittande.

I enkätens fasta fritidsfråga ombads deltagarna ange hur mycket tid de i allmänhet använder till bl a följande aktiviteter:

"Läser dagstidningar" (min/dag), "läser veckotidningar" (min/dag), "lyssnar på radio" (min/dag), "lyssnar på skivor/band" (tim/vecka), "tittar på TV" (tim/vecka).

Genom dessa fasta frågor erhöles således deltagarnas skattade tid i de olika "massmediaaktiviteterna". För att få information om innehållet i konsumtionen ställdes en följdfråga speciellt kring tidningar och TV (nr 15).

#### Klassifikationssystem - tidningar och TV

Frågan skiljer sig från de som vanligen används inom området, dels genom att frågan inte gör skillnad på media, dels genom att det är en öppen post-enkätfråga. Vid val av klassifikationssystem har detta inneburit att befintliga system ej varit tillämpbara. Ett system har därför måst skapas utifrån de svar som lämnats.

Det skapade klassifikationssystemet består av nitton preciserade kategorier samt en restkategori. Kategorier som har en viss likhet (innehållsligt sett) har placerats intill varandra och åsatts samma första siffra i den tvåsiffriga koden. (Jämför tabell 14 och bilaga 6).

En allmän strävan vid kodningsarbetet har varit att undvika tolkningar och hellre föra problematiska uppgifter till restkategorin. Från denna regel finns ett par undantag. Dessa redovisas i bilaga 6 där även övriga kodningsregler anges tillsammans med en detaljerad beskrivning av kategorierna.

#### Kontrollkodning - tidningar och TV

Drygt 800 uppgifter har kontrollkodats, vilket motsvarar ca 260 deltagares svar på frågan. Intrakodningen visade en 94 % överensstämmelse på två-siffernivå och en 96 % överensstämmelse på ensiffernivå (förstasiffernivå). En analys av de icke-identiska koderna visade en viss inkonsekvens i användandet av restgruppskoden. Exempelvis hade uppgifter som "läser allt", "läser allt utom sporten" ibland fått restgruppskod och ibland ingen kod alls. En viss osäkerhet fanns även i användandet av kod för "aktualiteter". Exempelvis hade uppgifter som "lokala frågor", "lokala sidan" ibland fått kod för "aktualiteter" och ibland restgruppskod.

Interkodningen, som uppvisade ett obetydligt högre antal icke-identiskt kodade uppgifter, uppvisade samma inkonsekvens i användandet av restgruppskod.

Med undantag av ovanstående fungerar klassifikationssystemet bra ur kodnings-synpunkt. Kodaren har uppgett att systemet har varit lätt att använda. Enbart i undantagsfall har placering av uppgift varit problematisk.

Frekvenserna i de olika kategorierna varierar dock kraftigt. På nuvarande stadium har vi inte ansett det befogat att utesluta (eller eventuellt slå samman) lågfrekventa kategorier.

#### Svarsfördelning för män och kvinnor - tidningar och TV

Som framgår av redovisningen i tabell 14 på nästkommande sida är svarsfrekvensen på denna öppna fråga hög för såväl män som kvinnor (97.9 % respektive 98.6 %). Svarande kvinnor har lämnat något fler uppgifter än svarande män. Medeltalet lämnade uppgifter är för kvinnorna 3.3 och för männen 2.8. Utifrån tabellen kan vi konstatera att skillnader mellan könen finns i de flesta kategorier. Skillnaden går även i den, utifrån litteraturen på området, förväntade riktningen. Männen visar klart större intresse för sport och idrott och är likaså mer intresserade av politik/ekonomi och fakta-naturvetenskap. Kvinnornas intresse är större vad gäller det "nära" - hem/hushåll, barnprogram, familjenytt - och sådant som rör underhållning och kultur. Nyheter tycks dock vara lika intressanta för både män och kvinnor.

Tabell 14 Vad man helst tar del av i tidningar och TV. Svarsfördelning för män och kvinnor.

Mediainnehåll:	n		%	
	M	K	M	K
10 Aktualiteter	78	104	2.0	2.3
11 Nyheter	1064	1118	26.7	24.4
12 Politik. Ekonomi	322	246	8.1	5.4
13 Samhälls- och sociala frågor	91	178	2.3	3.9
20 Underhållning	366	563	9.2	12.3
21 TV-serier	93	319	2.3	7.0
22 Filmer	223	365	5.6	8.0
30 Sport. Idrott	857	268	21.5	5.8
40 Natur. Djur	293	316	7.3	6.9
50 Kultur	53	102	1.3	2.2
51 Teater. Musik. Litteratur	94	310	2.4	6.8
53 Religion	4	7	0.1	0.2
Fakta				
60 -allmän inriktning	84	81	2.1	1.8
61 -naturvetenskaplig inriktning	105	22	2.6	0.5
62 -humanistisk inriktning	24	44	0.6	1.0
70 Barnprogram	8	92	0.2	2.0
80 Hem. Hushåll	4	68	0.1	1.5
81 Annonser	90	101	2.3	2.2
82 Familjesidan. Familjenytt	4	68	0.1	1.5
83 Övrigt	131	214	3.3	4.7
Antal kodade uppgifter	3988	4586	100.0	100.0
Antal svarande på frågan	1410	1412		

#### Annan fritidsverksamhet

Deltagarna hade i den fasta fritidsfrågan möjlighet att tidsange aktiviteter i 16 sysselsättningar, inberäknat de olika formerna av massmediaaktiviteter. Denna följdes av en öppen fråga, både som en "säkerhetsventil" och för att öka informationen om deltagarnas fritidsvanor - fråga nr 16.

Förhållandevis många (80 %) har avgivit någon form av uppgift på denna fråga. Majoriteten av uppgifterna utgörs som sig bör av aktiviteter vilka inte finns som alternativ i den fasta frågan. En del deltagare utnyttjar dock den öppna frågan till att precisera aktiviteter som tidsangetts i den fasta frågan. Detta gäller framför allt den fasta frågans alternativ "idrottar, motionerar etc", "sysslar med hem och hushåll", samt "sysslar med hus och tomt". Några nämner även aktiviteter vilka finns som alternativ i den fasta frågan t ex läser, går på bio/teater/konsert. Ett fåtal tar tillfället i akt att påpeka att när arbete och övriga plikter är gjorda så återstår ingen fritid.

Som frågan är formulerad görs ingen skillnad på vardagsfritid och block-fritid (längre ledighet). För deltagarna tycks detta inte ha utgjort något större problem vid besvarande av frågan. Man kan dock förmoda att de aktiviteter som var aktuella vid tidpunkten för besvarandet av post-enkäten (för flertalet jan-feb 1980) är överrepresenterade.

#### Klassifikationssystem - annan fritidsverksamhet

Av en rad möjliga dimensioner för klassifikationen har vi liksom flertalet av dem som svarat valt att ansluta oss till mer traditionella perspektiv på fritidssysslor d v s valt kategorier som beskriver aktiviteterna på ett tämligen ytligt sätt. Dimensioner som intresse för och motiv till saknar vi närmast helt information om och aspekter som inom -utomhus eller enskilt-kollektivt återspeglas endast indirekt i en del av kategorierna. I gengäld omfattar systemet tämligen många kategorier - 44 stycken samt en restgrupp (jämför tabell 15).

Kategorierna har åsatts en tvåsiffrig kod och inordnats i huvudområden. Varje huvudområde har samma siffra som första siffra i koden. Dispositions-mässigt har huvudområdena ordnats så att de först angivna områdena i högre grad präglas av frivilliga aktiviteter jämfört med de senare. Att inordna aktiviteter i huvudområde kan givetvis diskuteras och även den indelning vi föredragit här. Indelningens primära syfte var som tidigare att göra systemet överskådligt för kodaren och därmed underlätta dennes arbete.

Vid kodningen har ingen jämförelse gjorts mellan svaren på den fasta frågan och de uppgifter som lämnats i den öppna. En dylik jämförelse är av flera skäl problematisk. Dels innehåller den tolkande, distraherande moment, dels är den tidskrävande. På detta stadium nöjer vi oss med att konstatera att en viss "överlappning" förekommer mellan den fasta och den öppna frågan, såtillvida att den öppna frågan av somliga utnyttjas till att precisera uppgifter som tidsangetts i den fasta frågan.

En utförlig beskrivning av klassifikationssystemet med kodningsregler återfinns i bilaga 7.

#### Kontrollkodning - annan fritidsverksamhet

Nästan 600 uppgifter har kontrollkodats, vilket motsvarar ca 250 deltagares svar.

Intrabedömningen (ca hälften av uppgifterna) visade en 92 % överensstämmelse på tvåsiffernivå och en 95 % på förstasiffernivå (d v s huvudområdesnivå). En genomgång av de icke-identiskt kodade uppgifterna visade att ca hälften av skillnaderna i kodningen berodde på slarv och resterande hälft på svårplacerade uppgifter. Interbedömningen visade nästan dubbelt så många icke-identiskt kodade uppgifter. Medbedömaren hade dock inte tillgång till den detaljerade kodningsbeskrivningen vid kodningstillfället, vilket lett till en onödigt hög andel skillnader i kodningen. En analys där hänsyn tagits till detta förhållande visade att ca var tjugonde uppgift (5 %) var svår att koda.

#### Svarsfördelning för män och kvinnor - annan fritidsverksamhet

I tabell 15 redovisas utfallet i de olika kodningskategorierna. För respektive huvudområde anges även den procentuella fördelningen. Tabellen är inte justerad för det faktum att en person kan ha uppgivit flera aktiviteter, vilka faller inom samma kodningskategori.

Tabell 15 Fritidsaktiviteter. Kategorier och deras fördelning bland män och kvinnor.

Aktivitet:	M		K	
	n	%	n	%
<b>SPORT OCH IDROTT</b>				
10 Ospecif aktivitet	11		2	
11 Lagsport	12		8	
12 Skidor/skridskor	84		102	
13 Båtsport/segling	82		47	
14 Motorsport/bilkörning	44		14	
15 Motionsgymnastik/idrott	34		24	
16 Övrig sport o idrott	117		93	
	384	16.8	290	9.9
<b>FRILUFTSLIV</b>				
20 Ospecif aktivitet o div	51		50	
21 Promenader	20		58	
22 Utflykter av olika slag	27		26	
23 Vistelse i naturen	69		62	
	167	7.3	196	6.7
<b>NATUR OCH DJUR</b>				
30 Ospecif aktivitet o div	22		9	
31 Jakt	119		5	
32 Fiske	223		44	
33 Husdjur o andra djur	70		95	
34 Bär- o svampplockning	13		27	
35 Djur- o naturstudier	7		5	
	454	19.9	185	6.3
<b>HOBBYVERKSAMHET</b>				
40 Ospecif aktivitet o div	62		26	
41 Läsning	14		18	
42 Brevskrivning	2		30	
43 Samlarhobby	12		3	
44 Fotohobby	75		24	
45 Teknisk hobby	25		0	
46 Trä- o metallslöjd	41		8	
47 Textilslöjd o handarb	0		717	
48 Teckning/målning/konsth v	21		86	
49 Sång/musik/författande	67		77	
	319	14.0	989	33.6

Aktivitet:	n	M	%	n	K	%
PUBLIKA ARRANGEMANG - RESOR						
51 Bio/teater/konsertbesök	11			32		
52 Gudstjänst o övr kyrkl akt	10			22		
53 Dans i olika former	33			74		
54 Restaurang- cafébesök	9			20		
55 Resor	44			49		
	107		4.7	197		6.7
FAMILJELIV OCH UMGÄNGE						
61 Umg m familj/släkt/vänner	216			274		
62 Skötsel o umg m barn	134			333		
63 Aktivitet m egna barn	15			121		
	365		16.0	728		24.7
HEMARBETE						
70 Ospecif aktivitet o div	23			23		
71 Arb m hus/stuga/lägenhet	70			59		
72 Skötsel av trädgård/odlingar	22			32		
73 Arb m bil/båt/husvagn	97			14		
74 Hushållsarbete	9			42		
	221		9.7	170		5.8
STUDIER OCH ARBETE						
80 Ospecif aktiviteter o div	27			14		
81 Studier av olika slag	23			30		
82 Föreningsarb fackligt/polit	27			44		
83 Ordinarie arb/extraarb	80			39		
	157		6.9	127		4.3
90 ÖVRIGT	106		4.7	62		2.1
Antal kodade uppgifter	2280		100.0	2944		100.0
Antal svarande på frågan	1088			1170		

Förhållandevis många har alltså lämnat ytterligare uppgifter om fritidsaktivitet utöver vad som ryms inom den fasta frågan. Kvinnorna har gjort detta i högre utsträckning än männen (81.1 % respektive 76.1 %). Kvinnorna har även uppgivit fler aktiviteter än männen. Kvinnornas medeltal för antal aktiviteter är 2.5 medan männens är 2.1.

Hur dessa skillnader mellan könen bör tolkas kan vi på nuvarande stadium enbart spekulera i. Det förefaller dock rimligt att i detta sammanhang påpeka att kvinnorna - jämfört med männen - arbetar deltid i betydligt större utsträckning. Kvinnorna visar även en tendens till högre svarsbenägenhet på de öppna frågorna i enkäten.

Redan på detta stadium tonar en schablonbild fram, den "aktiva" mannen som ägnar sig åt rörliga aktiviteter som sport/idrott, jakt och fiske, medan kvinnorna är mera "uppknutna" till barnen och hemmets värld. Den höga frekvensen inom gruppen "Textilslöjd och handarbete" för kvinnornas del (och den obefintliga för männens del) är slående. Vid en snabb litteraturgenomgång har vi inte återfunnit någon separat redovisning av typ handarbetsaktiviteter varför detta kan bli särskilt intressant att studera.

Intressant är även att notera att inte en enda kvinna fått kod för Teknisk hobby. Det kan förtjäna att påpekas att kodaren i sitt arbete inte har haft tillgång till uppgift om kön.

De flesta fritidssociologiska undersökningar visar att fritiden är starkt socialt skiktad. Olika samhällsgrupper använder fritiden på olika sätt. Vid en bearbetning av den fasta frågans information korrelerade några aktiviteter högt med såväl kön som social bakgrund, andra aktiviteter med enbart kön eller enbart social bakgrund. (Christianson & Härnqvist, 1981, LING-2, s 32). Huruvida detta är fallet med de aktiviteter som lämnats i den öppna frågan återstår att analysera, liksom vilket samband som råder mellan egen utbildning och olika fritidssysslor.



## Kapitel 6

### Regionkod

#### Varför dela in landet i regioner?

Med utgångspunkt i de frågeställningar som finns inom LING-projekten, kan man anta att det finns regionala skillnader vad gäller t ex vilken sysselsättning man har, vilka olika skolor man gått i efter folkskolan etc. I de första undersökningarna från 1961 gjordes indelningar i regioner och intresse fanns också att kunna jämföra resultat från tidigare undersökningar inom individualstatistikprojektet med nu insamlade data. Det är inte lätt att konstruera en regionindelning som svarar mot de förväntningar man har, därom vittnar de många olika indelningar som gjorts för olika ändamål.

Officiella indelningar av landet i regioner kan i vissa avseende vara bra att använda då detta möjliggör jämförelser. Detta gäller inte minst jämförelser med den information som samlas in av Statistiska Centralbyrån. En svårighet som ofta innebär att man trots allt måste göra en "egen" indelning hänger samman med att avsikten med de officiella indelningarna skiljer sig från de speciella frågeställningar som ett projekt arbetar med.

I det följande avsnittet redovisas ett urval av de officiella indelningar som finns, samt några tidigare inom individualstatistiken gjorda regionindelningar. Dessa olika indelningar bildade utgångspunkt för vår regionindelning.

#### Utgångspunkter för konstruktion av regionkod

##### Befolkningstäthet

Gun Stahle har i sin lic avhandling (1973) mycket utförligt gått igenom olika regionala indelningar av Sverige som då fanns gjorda. Arbetet gjordes i samband med att Stahle undersökte de regionala förändringar i testresultat som inträffade mellan de två skilda tidpunkterna för individualstatistikens datainsamlingar 1961 och 1966.

För att hitta en lämplig indelning i regioner utgick Stahle från följande krav på användbarhet; antal områden, följande av kommungränser, konstans i indelning 1961 - 1966, tillgång på officiell statistik samt kravet på geografiskt sammanhängande enheter.

Stahle valde att göra en helt ny regionindelning. Den nya indelningen konstruerades genom att gruppera enskilda kommuner, som utgjorde minsta geografiska enhet i individualstatistikmaterialet, efter befolkningstal. Denna nya regionindelning gjordes på basis av två variabler, packningsgrad och geografiskt läge. Packningsgradsskalan kom att bestå av 15 skalsteg, där värdet 1 betecknade stor tillgång till andra människor inom en radie av 20 km från hemorten. Värdet 15 gavs till kommuner som var mycket glest befolkade. Sverige delades in i 9 geografiska lägen, bestående av tre till fyra län vardera. Dessa kombinerades med packningsgrader. Detta gav till resultat 68 täthetsgrupper som var och en bestod av alla kommuner med samma packningsgrad med ett visst geografiskt läge.

I ett första skede av vår nuvarande undersökning ansåg vi denna kod för "avancerad". Stahles kod är i sig mycket tidskrävande att konstruera, och att utgå från den gamla indelningen är inte möjligt då stora förändringar skett befolkningsmässigt och även på kommunindelningsnivå. Det finns emellertid möjlighet att översätta vår regionkod till Stahles med utnyttjande av de koder för län, kommuner och församlingar (kyrkobokföringsdistrikt) som finns förtecknade av SCB (1977:1).

#### Utbildningsregioner

Uppgifterna här är hämtade från Allan Svenssons lic avhandling (1964) med titeln "Sociala och regionala faktorerers samband med över- och underprestation i skolarbetet", speciellt kapitel 12.

Svensson har där gjort en regiongruppsindelning utifrån de utbildningsmöjligheter som fanns inom skoldistriktet 1961, då uppgifterna insamlades till Individualstatistikprojektet. Han gjorde en indelning efter sex olika typer av distrikt, alltifrån distrikt där det fanns både universitet och högskola, till distrikt som endast hade folkskola av A respektive B-typ. Denna indelning gav intressanta möjligheter till jämförelser av sådant som socialgruppstillhörighet, begåvning, betygssättning etc.

Att utnyttja denna indelning medför vissa svårigheter. Tjugo år har förflutit sedan 1961. Under denna tid har skolan genomgått stora organisatoriska förändringar, kommuner har slagits samman, händelser som innebär att indelningen från 1961 inte är aktuell längre. Det finns naturligtvis möjlighet att förnya och arbeta om denna indelning för den som är intresserad av specifika frågor angående tillgång till utbildning på deltagarnas nuvarande bostadsort.

## Försäkringstariffområden

Försäkringsbolaget Skandia (1979) har för sin hemförsäkring delat in Sverige i 9 olika tariffområden. Tariffområde 1 och 2 är inre och yttre Stor-Stockholm, 3 är Stor-Göteborg osv ner till tariffområde 9 som är Norrbottens län.

Grunderna för denna indelning har varit svår att fastställa. Vi visste att försäkringsbolagen delade in Sverige i olika tariffområden vid hemförsäkring, allt efter risk för inbrott och skadegörelse. Vi funderade på om denna indelning kunde ge en uppfattning om var människorna bodde tätt och var de bodde mera glest. Indelningen som redovisas ovan ansåg vi dock alltför grov.

## Politiskt ekonomiska indelningar

I SCB:s rapportserie Levnadsförhållanden, används flera regionala indelningar; indelning i sk H-regioner (homogenitetsregioner) och indelning efter kommunstorlek samt ortstruktur.

H-regionerna och grunder för denna indelning finns redovisade i betänkanden från expertgruppen för regional utveckling vid arbetsmarknadsdepartementet. Landet har delats in i sex olika regioner beroende på kommunernas befolkningstäthet och dessa regioner är inte geografiskt sammanhängande. Denna indelning vill visa skillnader vad gäller tillgång till samhällelig och kommersiell service samt utbildnings- och sysselsättningsmöjligheter.

Som tidigare nämnts använder sig SCB även av en indelning byggd på kommunstorlek. Indelningen är gjord utifrån följande:

- om kommunen ligger inom något av de tre storstadsområdena (Stockholm, Göteborg eller Malmö)
- om kommunen ligger inom övriga delar av landet
- om så är fallet klassificeras kommunen efter antalet invånare.

SCB har också delat in landet efter ortstruktur. Denna härrör från propositionen 1972:111 "Regional utveckling och hushållning med mark och vatten". Propositionen innebar en plan för utveckling av regionala strukturer i syfte att "skapa likvärdiga miljöer till arbete, service och god miljö i olika delar av landet". De dåvarande kommunblocken delades in i fyra grupper - storstäder, primära centra, regioncentra samt kommuncentra.

## Postnummerindelningen

År 1968 infördes postnummersystemet. Vid indelningen utgick man från den då gällande administrativa indelningen av landet i kommunblock. Kommunblocken ombildades år 1974 till kommuner och de i samband därmed eller senare gjorda ändringar i indelningen, medförde att mindre delar av några kommuner kom att ligga i annat brevområde än huvuddelen av kommunen. (Ett brevområde består av ett eller flera postnummerområden) Postverket har utgivit en nyckel för översättning av kommunkod till postnummer och vice versa. Följande uppgifter är hämtade ur skriften "Postnummersystemet" (Postverket, 1977).

Landet är indelat i 85 postnummerområden. Ett postnummerområde består av en eller flera kommuner. Postnumret består av 5 positioner (XXX XX). De två första positionerna anger postnummerområden vilka är numrerade från 10 till 98. Postnummerområdena i Storstockholmsområdet är numrerade från 10 till 19, i övrigt är de numrerade söderifrån och norrut med början i Malmö med 20 (se följande figur). Vidare gäller följande:

- De centrala delarna av kommunerna Stockholm, Malmö och Göteborg utgör egna brevområden med flera postnummer.
- Orter som har mer än ca 20.000 hushåll \*) utgör egna postnummerområden. De identifieras genom postnumrets två första positioner och kallas därför tvåpositionsorter. Exempel på sådana orter är Lund, Helsingborg, Halmstad, Borås, Jönköping, Örebro, Gävle osv.
- Orter med ca 2.000-20.000 hushåll identifieras genom postnumrets tre första positioner.
- Orter som har mindre än ca 2.000 hushåll kan identifieras först genom användning av samtliga fem positioner.
- Post till adressblock på landsbygden har siffrorna 91-99 i fjärde och femte position.

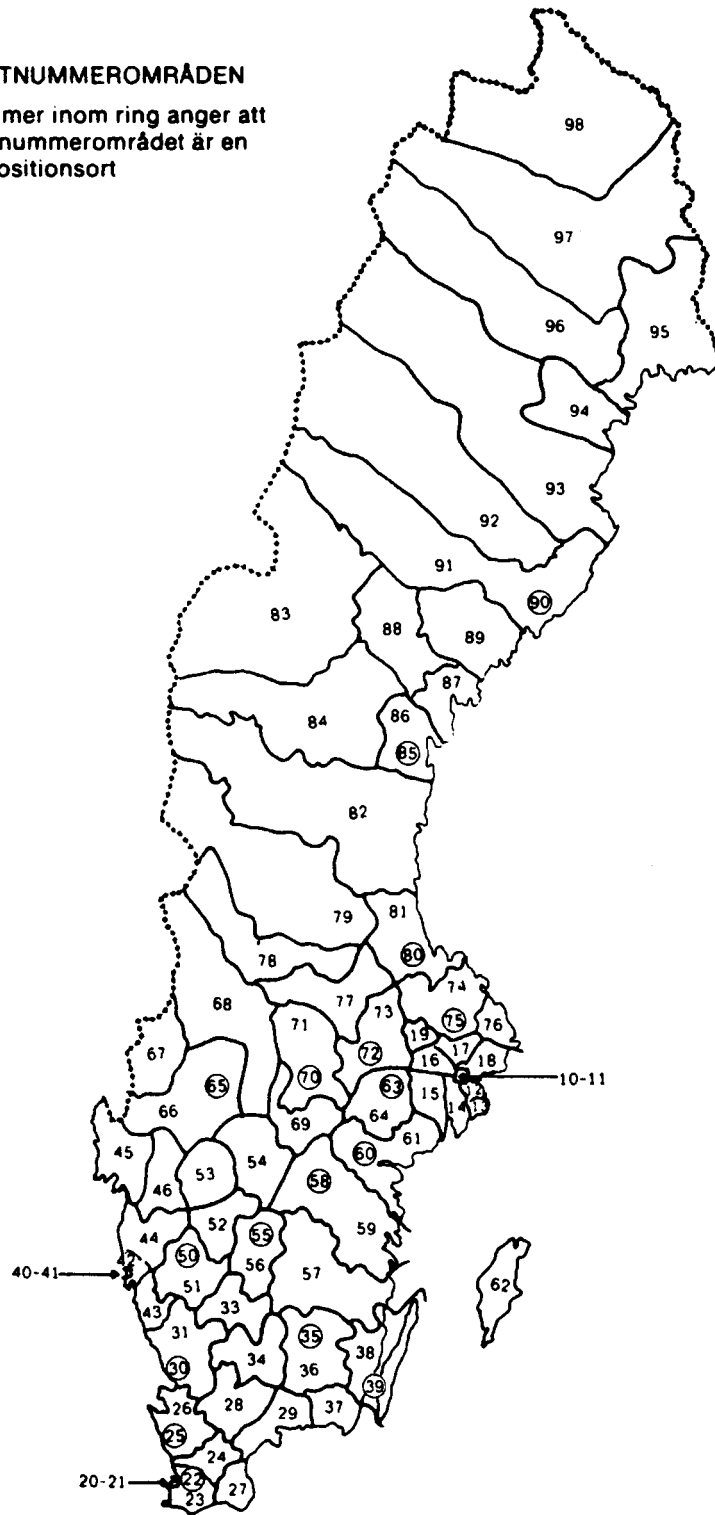
\*) För att få en ungefärlig siffra för det antal innevånare en ort har, kan man multiplicera antalet hushåll med 2.5.

## Regionkodens uppbyggnad

Som tidigare visats finns det en mängd olika regionindelningar. Flertalet av dem utgör någon form av mått på hur tätt människor bor och/eller orternas geografiska läge. Så också den postnummerbaserade indelningen vilken vi tagit som utgångspunkt för vår egen regionkod.

**POSTNUMMEROMRÅDEN**

Nummer inom ring anger att postnummerområdet är en tvåpositionsort



Postnummerindelningen bygger på dels en täthetsgrad, dels en geografisk indelning, kommunvis. Vi ansåg att för våra syften, i detta första skede av undersökningen åtminstone, var denna indelning i princip fullt tillräcklig. Det fanns ur praktisk synvinkel en klar fördel med denna indelning. Varje deltagare i vår undersökning finns registrerade med postnummer, det var således relativt enkelt att skriva ett program med vars hjälp data-maskinen direkt kunde sortera vårt material i respektive grupper.

Vår indelning följer i huvudsak postverkets, utom på följande punkter:

- Vi ansåg gruppen om 2.000-20.000 hushåll vara både för stor och för vid. Således delades den in i två grupper, mindre städer om 9.000-20.000 och stora orter om 2.000-9.000 hushåll.
- Ett annat problem gäller omfång och avgränsning av storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. Kontakt togs därför med respektive stadskontor för att få aktuella uppgifter.

En åtskillnad har därutifrån gjorts mellan storstäder inklusive sk randkommuner och storstäder exklusive randkommuner. Detta innebar i sin tur att regionkoden delades in i två varianter, regionkod 1 och 2. Dessa två regionkoder sammanslogs senare till en enda kod för att underlätta bearbetningen. För överskådlighetens skull redovisas dock först de båda ursprungliga koderna i sin helhet. Samtidigt redovisas också antalet svarande per grupp i det representativa delmaterialet (15:e födda).

<u>Regionkod 1</u>	Frekvens bland svarande
1.1 Storstäder med flera postnummer på "två-positionsnivå" Stockholm, Göteborg och Malmö innefattar förorter, dock ej randkommuner.	349
1.2 Städer med eget nummer på "två-positionsnivå" inklusive städer med eget nummer på "tre-positions-nivå" som har fler än 20.000 hushåll (utom XX5 91-5 99).	636
1.3 Mindre städer med eget nummer på "tre-positionsnivå" 9.000 till 20.000 hushåll (utom XXX 91-99).	472
1.4 Stora orter med eget nummer på "tre-positionsnivå" 2.000 till 9.000 hushåll (utom XXX 91-99).	840
1.5 Mindre orter med eget nummer på "fem-positionsnivå" samt landsbygd alla nummer på XX5 91-5 99 XXX 91- 99	<u>572</u>
	2869

<u>Regionkod 2</u>	Frekvens bland svarande
2.1 =1.1 samt randkommuner. (Stor-Stockholm, Stor-Göteborg, Stor-Malmö).	812
2.2 =1.2 utom fyra städer som är randkommuner till storstäderna.	548
2.3 =1.3 utom 15 mindre städer som är randkommuner till storstäderna.	318
2.4 =1.4 utom 41 stora orter som är randkommuner till storstäderna.	691
2.5 =1.5 utom 10 mindre orter som är randkommuner till storstäderna.	<u>500</u>
	2869

Tabell 16 Regionkod 3. Fördelning mellan svarande och ej svarande.

KOD	TIDIGARE KODER	SVARANDE	EJ SVARANDE	SVARSPROCENT
1. 3.1	Storstäder - Sthlm, Gbg, Mö 1.1	349	196	64.0
2. 3.2	Randkommuner till 3.1 (1.2+1.3)-(2.2+2.3)	242	84	74.2
3. 3.3	Randkommuner till 3.1 (1.4+1.5)-(2.4+2.5)	221	92	70.6
4. 3.4	Stora städer 2.2	548	164	77.0
5. 3.5	Små städer 2.3	318	103	75.5
6. 3.6	Stora orter 2.4	691	248	73.6
7. 3.7	Övriga orter landsbygd 2.5	500	164	75.3
	Saknar postnummer	3	133	2.2
	Totalt	2872	1184	70.8

För regionkod 3 redovisas både svarande och ej svarande (tab 16). Svarsandelen varierar mellan 73.2 % och 70.8 %, beroende på om man räknar antalet deltagare som varit möjliga att nå, eller om man räknar alla oberoende om de haft adress eller ej. Vi har tidigare använt antal deltagare som underlag för beräkningar oberoende av "nåbarhet" (LING 1).

Vi hade som krav för kodens användande att deltagarna skulle vara någorlunda jämt fördelade över grupperna så att inte någon grupp skulle vara för liten i jämförelse med de andra. Som siffrorna ovan visar så är ingen grupp så liten att den måste slås ihop med någon annan.

Sysselsättning inom olika regioner

Vi har också prövat regionkod 3 mot testresultat från åk 6, senast registrerad utbildning (jämför LING 1) och nuvarande sysselsättning som den registrerats i enkätens första fråga (jämför kap 3). Resultatet vid prövningen visade att regionkoden differentierade i förhållande till samtliga tre variabler. Här redovisas (tabell 17) regionindelningen i förhållande till nuvarande sysselsättning - huvudsakligen emedan dessa båda uppgifter är relativt samtida.

Tabell 17 Sysselsättning inom olika regioner (regionkod 3) bland män resp kvinnor. Fördelning i procent av antalet svarande.

MÄN SYSSELSÄTTN.	REGION						
	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.7
Heltid	79.9	81.2	82.1	85.2	87.4	83.6	81.9
Deltid	8.9	4.3	5.7	2.7	4.8	3.5	5.0
Företagare	7.1	11.1	14.2	14.8	9.0	13.0	16.5
Studerande	13.6	9.4	6.6	4.2	1.2	6.3	1.9
Arbetslös	1.8	0.0	0.9	1.1	0.6	1.2	1.2
Sjukledig	0.6	0.9	1.9	1.9	1.2	0.9	0.4
Barnledig	1.2	1.7	1.9	0.4	0.6	1.2	1.5
Hushåll	7.1	12.0	4.7	6.8	6.6	7.8	4.2
Annat	6.5	5.1	2.8	2.7	3.0	2.9	3.1
Antal svar	214	147	128	315	191	417	301
Antal svarande	169	117	106	263	167	347	260

KVINNOR SYSSELSÄTTN.	REGION						
	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.7
Heltid	53.3	37.6	26.1	36.8	34.4	22.4	25.0
Deltid	31.7	36.0	41.7	35.4	38.4	44.5	47.5
Företagare	6.1	2.4	4.3	1.8	2.6	4.9	9.2
Studerande	10.6	10.4	7.8	9.1	9.3	6.7	7.5
Arbetslös	0.0	0.0	0.0	1.8	0.7	0.9	0.8
Sjukledig	1.1	0.8	0.9	0.4	0.7	1.7	1.3
Barnledig	4.4	13.6	7.8	8.1	7.9	7.3	6.7
Hushåll	40.0	53.6	75.7	57.2	64.2	73.3	71.7
Annat	3.9	12.0	13.9	8.1	8.6	9.0	4.2
Antal svar	272	208	205	452	252	587	417
Antal svarande	180	125	115	285	151	344	240



En svårighet i samband med bearbetningen av frågan om egen nuvarande sysselsättning är att deltagarna haft möjlighet att ange mer än ett alternativ. För att uppgifterna här skulle bli jämförbara med annan, t ex officiell rapportering och med våra tidigare redovisade resultat, där svaren omskapats till ett värde per individ, har antalet med markering för den enskilda sysselsättningen satts i relation till antalet som besvarat frågan överhuvudtaget. Procenttalen kan därför inte summeras. Främst har vi gjort på detta sätt för att inte riskera att underskatta antalet arbetande.

Tabellen på föregående sida redovisar svaren från deltagarna inte enbart efter bostadsort utan även efter kön. Som vid så många av våra andra frågeställningar är förhållandet huruvida man är född till man eller kvinna av avgörande betydelse, men svaren visar att det också finns intressanta regionala skillnader.

Männen i storstäder heltidsarbetar i något mindre och deltid arbetar i något större utsträckning än män i övriga riket. Det omvända förhållandet gäller för kvinnorna och här är skillnaderna mycket tydliga. I storstäderna arbetar drygt varannan kvinna heltid, medan i små städer, orter och på landsbygden det endast är var fjärde. Däremot arbetar en större andel kvinnor deltid inom de sistnämnda regionerna än inom storstadsregionen som har den lägsta andelen deltidsarbetande kvinnor.

Högsta andelen egna företagare återfinns bland männen. I storstadsregionen är andelen manliga företagare nästan hälften mot i övriga områden och bland både män och kvinnor är andelen störst i landsbygdsområden. Kanske beroende på den högre förekomsten av jordbruk där.

Andelen studerande är vidare genomsnittligt klart mindre bland männen. Det enda undantaget utgör storstadsregionen där den mesta av den högre utbildningen och vuxenutbildningen är samlad. Andelen studerande bland männen varierar också betydligt kraftigare mellan regionerna än den gör bland kvinnorna. Vilken slags studier det är man ägnar sig åt skall vi inte gå in på här men möjligheten finns att granska detta närmare med hjälp av övriga uppgifter om utbildning vi förfogar över (jämför LING 3).

Arbetslöshets- och sjukledighetsandelarna är relativt låga både för män och kvinnor sett i förhållande till officiell statistik.

Förmodligen beror detta på att vi på enkäten som helhet haft ett större bortfall från dessa grupper än från övriga personer (mer om detta finns att läsa i LING-projektets första rapport som bl a handlar om analys av bortfall). En bidragande orsak kan också vara den snäva åldersintervall vi rör oss inom.

Inte oväntat är det kvinnorna som har "huvudansvaret" för familjen. De är t ex barnlediga i betydligt större utsträckning än männen. Och medan barnledigheten bland männen i stort är lika låg oavsett region, varierar den bland kvinnorna. Kvinnorna har därtill skötsel av familjens hushåll som dominerande sysselsättning. Så är det inte för männen. Men här föreligger intressanta variationer med regionkoden för båda könen.

Med detta har vi velat visa något av regionindelningens egenskaper. Vi har sökt undvika tolkningar eller spekulationer om orsaker till skillnaderna och bara antytt möjligheten av olikheter i sätt att leva och försörja sig. Variabeln kan troligen utgöra en god utgångspunkt i kommande analyser.

## Referenser

- Christianson, U. & Härngvist, K. LING-projektens enkät 1980. Genomförande och bortfallsanalyser. LING 1. Pedagogiska institutionen, Göteborgs universitet, 1980:12 (jämte separat bilagedel)
- Christianson, U. & Härngvist, K. LING-projektens enkät 1980. Översiktliga analyser av frågor med fasta svarsalternativ inom ett riksrepresentativt sampel. LING 2. Pedagogiska institutionen, Göteborgs universitet, 1981:06
- Christianson, U. & Härngvist, K. Konstruktion av utbildningskoder i LING-materialen. LING 3. Pedagogiska institutionen, Göteborgs universitet, 1982:02
- Försäkringsbolaget Skandia. Hemförsäkring, tariffområdesindelning. Skandia, 1979
- Kungl Maj:ts proposition nr 111 år 1972 angående regional utveckling och hushållning med mark och vatten: given Stockhoms Slott den 20 oktober 1972
- Lundahl, A. Fritid och rekreation. Låginkomstutredningen: utkast till kap 11 i betänkande om svenska folkets levnadsförhållanden. Stockholm: Allmänna förlaget, 1971
- Nordisk yrkesklassificering. (NYK). Arbetsmarknadsstyrelsen, 1978
- Postverket. Postnummersystemet. Postteknikavdelningen, 1979
- Stahle, Gun. Regionala förändringar i testresultat under en femårsperiod. Licentiatavhandling. Pedagogiska institutionen, Göteborgs universitet, 1964
- Statens offentliga utredningar, SOU 1975:78. Svensk press (3). Pressens funktioner i samhället. 1972 års pressutredning. Stockholm: Allmänna Förlaget
- Statens offentliga utredningar, SOU 1977:19. Radio och TV 1978-1985. Förslag från radioutredningen. Stockholm: Allmänna Förlaget
- Statistiska Centralbyrån (SCB). Levnadsförhållanden. Rapport nr 4: Utbildning och studiedeltagande 1974. Stockholm: Liber, 1976

- Statistiska Centralbyrån (SCB). Regionala koder för län, kommuner och församlingar. Meddelande i samordningsfrågor, 1977:1.
- Statistiska Centralbyrån (SCB). Levnadsförhållanden 1975/77. Rapport 20: Hur jämställda är vi? Stockholm: Liber, 1980
- Statistiska Centralbyrån (SCB). Levnadsförhållanden 1976. Rapport 18. Ensamhet och gemenskap. Stockholm: Liber, 1980
- Statistiska Centralbyrån (SCB). Levnadsförhållanden 1976. Rapport 17. Fritidsaktiviteter. Stockholm: Liber, 1981
- Svensson, Allan. Sociala och regionala faktorerers samband med över- och underprestation i skolarbetet. Licentiatavhandling. Pedagogiska institutionen, Göteborgs universitet, 1964
- Vestlund, Gösta. Hur vårdar vi vår demokrati. Stockholm: Liber/utbildningsförlaget och skolöverstyrelsen (SÖ), 1981

Bilagor

1a	Bäst och sämst i skolan: kodning av tidsuppgift.....	63
1b	Bäst och sämst i skolan: exempel på kodning av yrkesutbildningar...	64
2	Bäst och sämst i skolan - kodning av anledningar.....	65-74
3	LING´s enkät 1980: frågorna 1 och 2.....	75
4	Kodning av föreningstillhörighet.....	76-79
5	LING´s enkät 1980: fråga 14.....	80
6	Fritidssysselsättningar - tidningar och TV.....	81-83
7	Fritidssysselsättningar - annan fritidsverksamhet.....	84-88

## Bilaga 1a - Bäst och sämst i skolan: kodning av tidsuppgift

### Kodsystem

SKOLNIVÅ (första siffra)	INNEHÅLL (andra siffra)	ÅR (tredje siffra)
0 Lågstadiet	1 Allmänutbildning	1 År 1
1 Mellanstadiet	2 Yrkesutbildning	2 År 2
2 Högstadiet	- Uppgift saknas	3 År 3
3 Folkskola. Enhetsskola. Grundskola		4 De första åren
4 Realskola. Flickskola		5 De sista åren
5 Yrkesskola		- Uppgift saknas
6 Fackskola. Gymnasium		SPECIFIKA KODER
7 KomVux. Folkhögskola		--6=ingen särskild tid
8 Högskola. Universitetet		--7=aldrig
9 Övrig utbildning		--8=alltid
- Uppgift saknas		--9=vet ej, minns ej, kan inte svara
		-9-=ej kodbar tid

### Kodningsregler

- Om flera tidsuppgifter än två finns kodas enbart de två först upptagna tidpunkterna.
- Om tidsuppgiften omfattar flera år används den kod som bäst täcker tidsuppgiften. Exempel: tidsuppgiften åk 6-8 får kod 214.
- Till "Annat" förs kurser och utbildningar som inte kan inordnas i befintliga skolnivåkoder.
- Vid osäkerhet om allmänutbildning eller yrkesutbildning påförs inte någon innehållskod.
- Maximala antalet år är enligt årskoden (tredje siffran) 3. Detta innebär att längre utbildningar t ex fyraårig realskola kan få årskod 3 fastän årskurs 4 avses.
- I de sällsynta fall då deltagarna anger åk 3-4 eller åk 6-7 påförs två tidskoder. För årskurs 3-4 kod 013 och 111 och för årskurs 6-7 kod 113 och 211.

Bilaga 1b Bäst och sämst i skolan: exempel på kodning av yrkesutbildningar

## Yrkesskolenivå (kod 52x)

Barnskötareskola  
Frisörskola  
Handelsskola  
Hemteknisk skola  
Husmodersskola  
Kartteknikerutbildning  
Körsnårsutbildning  
Lanthushållsskola  
Trädgårdsskola  
Undersköterskekurs  
Verkstadsskola

## Gymnasium och fackskolenivå (kod 62x)

Handelsgymnasium  
Ingenjörsutbildning  
Maskinteknisk utbildning  
Skogsinstitut  
"Teknis"  
Tekniskt gymnasium  
Tekniskt institut

## Universitet och högskolenivå (kod 82x)

Fritidspedagogutbildning  
Förskollärarytbildning  
Läkarutbildning  
Lärarytbildning  
Sjuksköterskeskola  
Socialhögskola  
Teknisk högskola

## Övriga yrkesutbildningar (kod 92x)

Administrativ databehandling  
Bankskola  
Datautbildning  
Driftteknikerutbildning  
Filip Holmqvist  
Hemsystemutbildning  
IHR/IHM  
Kontorskurs  
Kontorsutbildning  
Läkarsekreterarytbildning  
Postverkets utbildning  
Programmerarytbildning  
Påhlmans  
Sekreterarkurs  
Teknikerutbildning  
Textilinstitut  
Vägmästarkurs

Bilaga 2 - Bäst och sämst i skolan - kodning av anledningar.Kodningskategorier

"Bäst"	"Sämst"	Kod	Innehåll
			SKOLAN
x	x	11	Skolans fysiska miljö
x	x	12	Skolans psykiska miljö
x	x	13	Skolbyte
x		14	Frånvaro av skolbyte
	x	14	Skolbyte via geografisk flyttning
x	x	15	Avstånd hem-skola
			KLASSEN
x	x	21	Klassens storlek
x	x	22	Kommentar om klassen
x	x	24	Ny klass. Nytt stadium.
			KAMRATERNA
x	x	31	Kommentar om kamraterna
x		34	Kamratskap, sammanhållning, gemenskap.
	x	34	Ingen sammanhållning, kamratskap, gemenskap. /Konkurrens.
	x	35	Mobbning
			LÄRARNA
x	x	41	Kommentar om läraren/lärarna
x		42	Samma lärare, få lärare.
	x	42	Många lärare, många lärarbyten.
			UTBILDNINGEN. ÄMNENA. LINJEN. STUDIERNA.
x	x	61	Allmänna omdömen
x		62	Valt själv. Valt rätt.
	x	62	Ej valt själv. Valt fel.
x		64	Yrkesinriktad. Pryö.
x	x	66	Specifika ämnen nämns
			UNDERVISNINGEN. LEKTIONERNA.
x	x	71	Kommentar till undervisningens (lektionernas) uppläggning
			PRESTATIONER OCH KRAV
x	x	80	Egen prestation
x		81	Skolans krav (låga)
x	x	84	Skolans krav (höga). Prov, kunskapskontroll, betyg.
x	x	85	Grad av kunskapsinhämtning
			PERSONLIGA SKÄL
x	x	90	Omdömen om sig själv eller familjesituationen
x	x	91	Studiemotivation eller ej
x		94	Säker på yrke och framtid
	x	94	Osäker på yrke och framtid
x	x	95	Andra intressen
x	x	96	Självförtroende i skolan
			ÖVRIGA KODER
x	x	01	Allmänna svar
x	x	02	Vet ej. Kan ej svara. Har glömt.
x	x	99	Uppgifter som inte kan inordnas i befintliga koder



Kodningskategorier och exempel

KOD	SKOLAN (fråga 20, Bäst)	KOD	SKOLAN (fråga 21, Sämst)
11	FYSISK MILJÖ Exempel: - en liten skola - vi hade eget klassrum - var en fin skolgård - bra lokaler	11	FYSISK MILJÖ Exempel: - en stor skola - vi saknade klassrum - vi fick springa mellan olika lokaler - gamla nedslitna lokaler
12	PSYKISK MILJÖ Exempel: - trivsam skola - mysig skola - fin miljö (jag trivdes i skolan kodas dock som ALLMÄNT SVAR)	12	PSYKISK MILJÖ Exempel: - otrivsam skola - omänsklig skola - opersonlig skola - hård disciplin rådde
13	SKOLBYTE Exempel: - jag kom till en ny skola - jag fick byta skola när vi flyttade (vid övergång till realskola, gymnasium, universitet åsätts koden även om eleven ej explicit skrivit ny skola)	13	SKOLBYTE Exempel: - ny skola - allt var nytt (lärare, kamrater o s v) (vid övergång till realskola, gymnasium, universitet åsätts koden även om eleven ej explicit skrivit ny skola)
14	FRÅNVARO AV SKOLBYTE Exempel: - gick i samma skola hela tiden - invand skola - samma klass/klasskamrater hela tiden	14	SKOLBYTE VIA GEOGRAFISK FLYTTNING Exempel: - jag fick byta skola när vi flyttade - jag var tvungen att byta skola när vi flyttade till XXX.
15	AVSTÅND HEM - SKOLA Exempel: - bodde nära skolan	15	AVSTÅND HEM - SKOLA Exempel: - långa resor

<u>KOD</u>	<u>KLASSEN</u>	<u>KOD</u>	<u>KLASSEN</u>
21	KLASSENS STORLEK Exempel: - liten skola	21	KLASSENS STORLEK Exempel: - stor klass
22	KOMMENTARER OM KLASSEN Exempel: - en trevlig klass - en bra klass - en intresserad klass - lugn och ro i klassen - heterogen klass	22	KOMMENTARER OM KLASSEN Exempel: - en otrevlig klass - en dålig klass - en omotiverad klass - stökiga klasskamrater - ingen arbetsro
24	NY KLASS. NYTT STADIUM Exempel: - när jag kom till realskolan och började i en helt ny klass - intressant att börja på gymnasiet med nya klasskamrater, nya lärare (till stadiumbyte koda övergång mellanstadiet/högstadiet, folkskola/realskola, grundskola/gymnasium, gymnasium/hörskola)	24	NY KLASS. NYTT STADIUM Exempel: - när jag kom till realskolan och allt var nytt (ny klass, nya lärare) - i början av gymnasiet hade jag omställningssvårigheter - allt var nytt i åk 7 (nya lärare, nya kamrater m m)
31	KOMMENTARER OM KAMRATERNA Exempel: - trevliga kamrater - fina kamrater - bra kamrater - intresserade kamrater - hade kamrater - fick en kamrat - gick bättre med kamraterna	31	KOMMENTARER OM KAMRATERNA Exempel: - busiga kamrater - tuffa kamrater - omotiverade kamrater - hade inga kamrater - kom ifrån mina tidigare kamrater - gick dåligt att få kamrater - hade problem med kamratkontakterna

KOD	<u>KAMRATERNA (forts)</u>	<u>KAMRATERNA (forts)</u>
34	KAMRATSKAP. SAMMANHÅLLNING. GEMENSKAP	KONKURRENS. INGEN SAMMANHÅLLNING, KAMRATSKAP ELLER GEMENSKAP
	Exempel: - fin sammanhållning - bra gemenskap - vi höll ihop i klassen och var som en stor familj - alla kände alla	Exempel: - ingen sammanhållning - ingen gemenskap - tävlan och konkurrens - gängbildningar
		35
		<u>MOBBNING</u>
		Exempel: - jag mobbades - blev mobbad av somliga - jag blev tråkad - jag fick ofta stryk (det ska framgå av svaret att personen själv har blivit mobbad)

KOD	<u>LÄRARNA</u>	<u>LÄRARNA</u>
41	KOMMENTAR OM LÄRAREN/LÄRARNA	KOMMENTAR OM LÄRAREN/LÄRARNA
	Exempel: - bra lärare - snäll lärare - intresserade lärare - förstående lärare - kunliga, kompetenta lärare - jag trivdes med läraren - läraren betydde mycket för mig - läraren var som en kamrat - läraren behandlade oss som vuxna	Exempel: - dåliga lärare - en elak lärare - ointresserade lärare - oförstående lärare - läraren kunde inte lära ut, inkompetenta lärare - jag kom inte överens med en av lärarna - läraren hade inte tid för mig - lärarna var auktoritära - lärarna lärde aldrig känna eleverna

KOD	<u>LÄRARNA (forts)</u>	<u>LÄRARNA (forts)</u>
42	SAMMA LÄRARE. FÅ LÄRARE	MÅNGA LÄRARE. MÅNGA LÄRARBYTEN
	Exempel: - vi hade samma lärare hela tiden - vi hade haft samma lärare i två år - vi hade en lärare (sedan blev det så många lärare)	Exempel: - vi hade flera lärare det året - vikarierna avlöste varandra - det blev anonymt med så många lärare - det var jobbigt att ha olika lärare i olika ämnen
	<u>UTBILDNINGEN. ÄMNEA. LINJEN. STUDIERNA</u>	<u>UTBILDNINGEN. ÄMNEA. LINJEN. STUDIERNA</u>
61	ALLMÄNNA OMDÖMEN	ALLMÄNNA OMDÖMEN
	Exempel: - bra utbildning - intressanta studier - nyttiga ämnen - nya ämnen	Exempel: - meningslös utbildning - verklighetsfrämmande studier - ointressanta ämnen - tråkiga ämnen
62	VALT SJÄLV. VALT RÄTT	EJ VALT SJÄLV. VALT FEL
	Exempel: - fick studera det jag var intresserad av - hade själv valt detta - kände att jag valt rätt - märkte att linjen passade mig - roligt att välja	Exempel: - kom inte in på önskad utbildning, fick gå denna i stället - föräldrarna ville att jag skulle läsa XXX - jag märkte att jag valt fel - linjen passade inte mig - svårt att välja
64	YRKESINRIKTAD. PRYO	
	Exempel: - fick praktisera - praktiskt arbete ingick - pryade mycket - yrkesinriktad utbildning - utbildningen inriktad mot förvärvslivet	

KOD	<u>UTBILDNINGEN. ÄMNA. LINJEN. STUDIerna (forts)</u>	KOD	<u>UTBILDNINGEN. ÄMNA. LINJEN. STUDIerna (forts)</u>
66	SPECIFIKA ÄMNET NÄMNS Exempel: - då började vi med engelska - tyckte om gymnastik - matematik och fysik - hemkunskap	66	SPECIFIKA ÄMNET NÄMNS Exempel: - tyska var mitt sämsta ämne - matematik och kemi - kristendom
<u>UNDERVISNINGEN. LEKTIONERNA</u>			
71	KOMMENTAR TILL UNDERVISNINGENS UPPLÄGGNING Exempel: - bra kursuppläggning - hade grupparbete - bra studieform - meningsfulla lektioner - självständigt arbete - hade inflytande på undervisningen - frihet under ansvar i studierna - diskussioner förekom	71	KOMMENTAR TILL UNDERVISNINGENS UPPLÄGGNING Exempel: - dålig kursuppläggning - korvstoppning - meningslösa repetitioner - studieformen passade inte mig - mycket läxor - helhetssynen saknades - inga diskussioner förekom - tråkig undervisning - många håltimmar - hade inget inflytande på undervisningen
<u>PRESTATIONER OCH KRAV</u>			
80	EGEN PRESTATION Exempel: - jag fick bra betyg - resultat blev bättre - jag lyckades bättre - lyckades över all förväntan - det gick bra	80	EGEN PRESTATION Exempel: - jag fick dåliga betyg - det gick dåligt - jag lyckades sämre - jag blev inte uppflyttad till nästa klass - betygen rasade
81	SKOLANS KRAV. LÅGA KRAV. Exempel: - lagom krav - skönt med så låga krav - lagom jobbigt - lagom studietakt		

<u>KOD</u>	<u>PRESTATIONER OCH KRAV (forts)</u>	<u>KOD</u>	<u>PRESTATIONER OCH KRAV (forts)</u>
84	SKOLANS KRAV. HÖGA KRAV. PROV, KUNSKAPSKONTROLL, BETYG Exempel: - sporrande konkurrens - ställdes högre krav - ju svårare uppgifter desto bättre - kraven ökade	84	SKOLANS KRAV. HÖGA KRAV. PROV, KUNSKAPSKONTROLL, BETYG Exempel: - konkurrens - ställdes högre krav - kraven höjdes - fick studera hårt - hög studietakt - betygsjakt, betygshets - konkurrens om betyg
85	GRAD AV KUNSKAPSIHÄMTNING Exempel: - lärde mig mycket - lärde mig mera - lärorikt	85	GRAD AV KUNSKAPSIHÄMTNING Exempel: - lärde mig inget - lärde mig mindre
	<u>PERSONLIGA SKÅL</u>		<u>PERSONLIGA SKÅL</u>
90	OMDÖMEN OM SIG SJÄLV ELLER FAMILJSITUATIONEN Exempel: - var koncentrerad - snäll och ordentlig elev - ansvarsfull - mer vuxen - flitig elev - hade stöd av föräldrarna - bra ekonomi - bättre hemförhållanden	90	OMDÖMEN OM SIG SJÄLV ELLER FAMILJSITUATIONEN Exempel: - var okoncentrerad, splittrad - busade - oansvarig - omogen - lat - inget stöd i hemmet, tråkiga hemförhållanden - dödsfall i familjen - var ordblind, var vänsterhänt, var inte skolmogen, stammade, var sjuklig
91	STUDIEMOTIVERAD Exempel: - var motiverad - var kunskapstörstig - hade större lust att läsa - tog studierna på allvar - insåg nyttan med studier	91	STUDIEMOTIVERAD Exempel: - skoltrött, less på skolan - ointresserad - omotiverad - börja tröttna - tog inte studierna på allvar - insåg inte värdet av utbildning förrän det var för sent

KOD	<u>PERSONLIGA SKÅL (forts)</u>	KOD	<u>PERSONLIGA SKÅL (forts)</u>
94	SÅKER PÅ YRKE OCH FRAMTID Exempel: - visste att jag skulle få ett intressant yrke - grunden lades för framtiden - bra arbete efter utbildningen - såg fram mot att börja studera till XXX	94	SÅKER PÅ YRKE OCH FRAMTID Exempel: - visste inte vad som skulle hända efter studierna - osäker arbetsmarknad - visste inte vad jag ville bli - orolig för framtiden - jag hade inget mål
95	ANDRA INTRESSEN Exempel: - aktiv i elevrådet - idrott - skönlitteratur	95	ANDRA INTRESSEN Exempel: - mopedintresse - nöjen - hästar - idrott
96	SJÄLVFÖRTROENDE I SKOLAN Exempel: - blev säkrare på mig själv - självförtroendet ökade - inte så blyg i skolan längre	96	SJÄLVFÖRTROENDE I SKOLAN Exempel: - självförtroendet minskade - skolan tog knäcken på mig - otrygg och blyg i skolan - osäker i skolmiljö
<u>ÖVRIGA KODER</u>		<u>ÖVRIGA KODER</u>	
01	ALLMÄNNA SVAR Exempel: - en underbar tid - livet lekte - jag trivdes i skolan - det var roligt - skapligt hela tiden i XXX	01	ALLMÄNNA SVAR Exempel: - tråkig period - allt gick dåligt - jag trivdes inte - jag tyckte ej om skolan - det var bara tråkigt
02	VET EJ. KAN EJ SVARA. HAR GLÖMT Exempel: - var bäst i åk 5, varför vet jag inte - så här långt efter kan jag inte komma ihåg hur det var - jag kan inte säga varför det var bra då	02	VET EJ. KAN EJ SVARA. HAR GLÖMT Exempel: - det var sämst i åk 8, varför vet jag inte - så när långt efter kan jag inte komma ihåg hur det var - jag kan inte säga varför det var sämst då

KOD	<u>ÖVRIGA KODER</u> (forts)	<u>ÖVRIGA KODER</u> (forts)
99	SVAR SOM INTE KAN INORDNAS Exempel: - bara flickor i klassen - skoltiden var äntligen slut - bra med internatboende - jag träffade min blivande fru	99 SVAR SOM INTE KAN INORDNAS Exempel: - bara flickor i klassen - skoltiden nästan slut - bodde inte hemma - när jag fick tillbaka en underkänd skrivning - var en experimentskola



### Kodningsregler

Varje lämnad uppgift kodas. Från denna huvudregel finns följande undantag:

- om det i svaret finns mer än en anledning som tillhör samma kodningskategori så åsätts koden enbart en gång.
- om svaret innehåller både ett allmänt svar och en preciserad uppgift utesluts kod för allmänt svar. Enbart den preciserade uppgiften kodas.
- vid kod 14 på fråga 20 kodas ej uppgifterna samma klass, samma lärare. Kodan inkluderar i sig dessa uppgifter. Vid kod 14 på fråga 21 kodas ej uppgifterna nya lärare, ny klass. Även här inkluderas dessa uppgifter av koden. Denna princip gäller även vid kod 13 och kod 24.

Svar på fråga 20 som uppenbart hör till fråga 21 (och vice versa) flyttas vid kodningen.

Bilaga 3 - LING's enkät 1980: frågorna 1 och 2

1. Vilken sysselsättning har du för närvarande?

Du kan sätta flera kryss om du samtidigt gör flera saker t ex studerar och sköter hushåll.

Anställd på heltid.....	( )	Arbetslös.....	( )
Anställd på deltid.....	( )	Sjuk/sjukledig.....	( )
Egen företagare.....	( )	Barnledig.....	( )
Studerar.....	( )	Sköter familjens hushåll.....	( )
Annat.....			

2. Vilken sysselsättning har din maka/make/sammanboende?

Du kan också här sätta flera kryss. Hoppa över frågan om du är ensamstående.

Anställd på heltid.....	( )	Arbetslös.....	( )
Anställd på deltid.....	( )	Sjuk/sjukledig.....	( )
Egen företagare.....	( )	Barnledig.....	( )
Studerar.....	( )	Sköter familjens hushåll.....	( )
Annat.....			

Bilaga 4 - Kodning av föreningstillhörighet

Kodningskategorier

- 10 SPORTFÖRENING ELLER IDROTTSFÖRENING  
- ospecificerad förening  
Exempel: Idrottsförening. Sportklubb.
- 11 SPORTFÖRENING ELLER IDROTTSFÖRENING  
- specificerad förening  
Exempel: Orsa IF. Svenska gymnastikssällskapet. Fallskärmsförening. Motorklubb \*  
\* Motorklubbar förs till denna kategori när vi kan anta att motorsporten är det primära intresset i klubben.
- 12 BÅTFÖRENING ELLER SEGELKLUBBSFÖRENING \*  
Exempel: Vänersborgs båtklubb. Nynäshamns segelsällskap. KSSS. GKSS. Båtägarskolan.  
\* Båt- och segelföreningar förs till denna kategori när vi kan anta att båtsporten är det primära intresset.
- 20 FACKFÖRENING  
- ospecificerad förening  
Exempel: Facket. Fackföreningen. Facklig organisation.
- 21 FACKFÖRENING  
- specificerad förening  
Exempel: LO. TCO. SAF. Byggnadsarbetarförbundet. Metall. Civil-ekonomförbundet.
- 22 YRKESGRUPPSFÖRENING \*  
Exempel: Övervakarföreningen. Psykoterapicentrum. Svetstekniska föreningen.  
\* Kodaren har uppgett vissa svårigheter med att avgöra placering vid kod 21 alternativt 22.
- 23 STUDENTFÖRENING ELLER ELEVORGANISATION  
Exempel: SECO. SFS. FFS. Föreningen för Östra Real (skolförening).
- 24 AKADEMIKERFÖRENING ELLER FORSKARFÖRENING  
Exempel: Nationalekonomiska föreningen. Forum för kvinnliga forskare. Nordisk förening för pedagogisk forskning.
- 31 KULTURFÖRENING  
- "finkultursförening"  
Exempel: Teaterförening. Konstförening. Filmklubb. Litteratursällskap.  
- lokala föreningar med kulturinslag  
Exempel: Stadsdelsförening  
- förening med syfte att bevara äldre kulturyttringar och kulturföremål.  
Exempel: Hembygdsförening. Motorhistoriska sällskapet. Föreningen allmogebåtar. Rättviks spelmannslag.  
- div kulturaktiviteter  
Exempel: Folkdansförening. Kirko (kör). Konsthantverksförening m m

## 33 NORDISKA OCH ÖVRIGA INTERNATIONELLA KULTURFÖRENINGAR

Exempel: föreningen Norden. Svensk-kinesiska vänskapsförbundet. Svensk-grekiska föreningen. Afrikagrupperna i Sverige. Utlandssvenskarnas förening.

## 40 POLITISK FÖRENING ELLER ORGANISATION

- ospecificerad förening

Exempel: Politisk förening. Politisk organisation.

## 41 POLITISK FÖRENING ELLER ORGANISATION

Exempel: Partier som deltar i riksdagsval eller kommunval samt deras ungdomsförbund och kvinnorförbund.

## 42 POLITISK PRESSURE GROUP

- specificerad förening

- kvinnogrupper (dock ej kvinnlig forskarförening)

Exempel: Fredrika Bremerförbundet. Kvinnocentrum. Grupp 8.

- fredsgupper (dock ej religiös fredsgroup).

Exempel: Kvinnokamp för fred. PAX.

- politiska grupper som ej deltar i allmänna val.

Exempel: KAF. LS.

- Amnesty International.

## 45 Folkkampanjen "Nej till kärnkraft"

## 51 NYKTERHETSFÖRENING

Exempel: Motormännens helnykterhetsförbund. (MHF). IOGT. Blå band.

## 52 RELIGIÖS FÖRENING ELLER SAMFUND \*

\* hit förs all religiös verksamhet förutom körer.

Exempel: Missionskyrkan. Pingstkyrkan. KFUM. KFUK. Lutherhjälpen. Kristna Fredsrörelsen. Kyrklig syförening. Kristliga Esperantoförbundet.

## 53 SÄLLSKAPSFÖRENING

- ordenssällskap

Exempel: Frimurarorden. Wasaorden.

- kamratföreningar

Exempel: Brandkårens kamratförening. Kamratföreningen på arbetsplatsen.

- trivselkommittéer

Exempel: Trivselkommitté i bostadsområdet. Arbetsplatsens trivselkommitté.

- damklubbar

Exempel: Damklubb för stödande av bygdens fritidsgård.

- övriga sällskapsföreningar

Exempel: Rotary. Lions. Odd fellow. Gastronomiskt sällskap.

## 54 HUMANITÄR FÖRENING

- nationella hjälporganisationer

Exempel: Sjöräddningssällskapet. Stiftelsen Sommarsol. Majbloms-kommittéen.

- internationella hjälporganisationer

Exempel: UNICEF (Internationella barnbyar). Röda korset. Raul Wallenbergsföreningen. Svenska flyktingrådet.

- patientföreningar

Exempel: Föreningen för psoriasis/astma/allergi etc. DHR (De handikappades riksförbund). BBU (Blinda barns utveckling). RFHL (Riksförbundet för hjälp åt läkemedelsmissbrukare). VISIR (Vi som inte röker)

## 55 FÖRSVARSFÖRENING

Exempel: Bilkåristerna. Hemvärnet. Blå stjärnan. Fallskärmsjägerförbundet. Reservofficersförbundet. Frivilliga befälsutbildningen (FBU)

## 56 FÖRÄLDRAFÖRENING

Exempel: Hem och Skola. Föreningen för Montessoripedagogik/Waldorfpedagogik/kooperativ barntillsyn. Föreningen för utvecklingsstörda barn (FUB). Barnens rätt i samhället (BRIS). Osbys föräldraförening (ishockeyklubb).

## 61 NATURFÖRENING ELLER DJURFÖRENING

- preciserade friluftsföreningar

Exempel: Skid- och friluftsförbundet. Svenska turistföreningen (STF). Svenska Naturskyddsföreningen. Scoutförbundet.

- jakt- och fiskeföreningar

- djurföreningar

Exempel: Husdjursföreningen. Hundklubb. Ornitologiska föreningen.

## 62 NATUR- ELLER DJUR- PRESSURE GROUP \*

\* föreningens arbetsform definierar gruppen ("aktivister"). Föreningar som förts hit: Fältbiologerna. Jordens Vänner. Miljögrupper. Djurens vänner. Föreningen mot plågsamma djurförsök.

## 71 KONSUMENT ELLER PRODUCENTFÖRENING

- kooperativa föreningar

Exempel: Konsumentföreningen (KF). Oljekonsumenterna (OK). Hyresgästernas Sparkasse- och byggnadsförening (HSB).

- Samfällighetsföreningar

Exempel: Vägsamfällighet. Bysamfällighet. Tomtsamfällighet.

- ekonomiska föreningar och övriga intresseorganisationer.

Exempel: Hyresgästernas Riksförbund. Bostadsrättsförening. Villaägareföreningen. Motormännens Riksförbund. Skattebetalarnas Riksförbund. Jordbrukarnas ekonomiska förening. Skogsägarföreningen. Mejeriföreningen. Köpmannaföreningen. Lastbilscentralen. Fria Serier (utgivare av serietidningar). Biodynamisk förening. Energisparföreningen.

## 81 HOBBYFÖRENING

Exempel: Fotoförening. Bridgeförening. (Amatör) radioförening. Veteranbilsklubben. Syförening. Trädgårdsförening. Samlarförbundet Nordstjärnan. Vapensamlarförening. Broby Vävare.

## 90 Restgrupp

Hit förs samtliga föreningar som inte går att klassificera i föregående kategorier.

Exempel: Fritidsförening. Släktförening. Spiritualistförening. Bastuförening. UFO. NEFA m fl.

Kodningsregler

Alla lämnade uppgifter kodades. Detta innebär att upprepning av kod är tillåten. Utrymme fanns för 6 koder. Om antalet föreningar överskred detta antal påfördes en specifik kod=1. Den specifika koden har använts i 14 fall.

Bilaga 5 - LING's enkät 1980: fråga 14

14. Vad gör du på din fritid?

Hur mycket tid använder du i allmänhet till var och en av följande aktiviteter?

Läser dagstidningar.....	...min/dag	Sysslar med hus och tomt...	...tim/mån
Läser veckotidningar.....	...min/dag	Går i studiecirkel.....	...tim/mån
Lyssnar på radio.....	...min/dag	Läser skönlitteratur.....	...tim/mån
Lyssnar på skivor/band.....	...min/dag	Läser facklitteratur.....	...tim/mån
Tittar på TV.....	...tim/vecka	Går på teater.....	...ggr/år
Sysslar med hem och hushåll..	...tim/vecka	Går på bio.....	...ggr/år
Idrottar, motionerar etc.....	...tim/vecka	Går på konsert.....	...ggr/år
Förbereder mitt arbete.....	...tim/vecka	Går på idrottsevenemang....	...ggr/år

Bilaga 6 - Fritidssysselsättningar - tidningar och TV.

Presentation av kodningskategorier med exempel

De exempel som ges är ordnade så att de först angivna är vanliga svar i gruppen och de sist angivna är ovanliga eller udda svar i gruppen.

KOD

10 AKTUALITETER

Exempel: aktuella händelser, aktuella saker, lokala händelser, världsfrågor, internationella händelser.

11 NYHETER

Exempel: inrikesnyheter, utrikesnyheter, Rapport, Aktuellt, lokala nyheter, nyheterna, dagshändelser, nyhetsinformation, nyhetsartiklar, nyheterna och vädret.

12 POLITIK. EKONOMI

Exempel: politik, ekonomi, ledarsidan, handelssidan, debattprogram, (samhälls) debatter, handelsnyheter, konjunkturutvecklingen, kärnkraftsprogram, debattinlägg, jämlikhetsdebatten, diskussionsprogram.

13 SAMHÄLLSFRÅGOR. SOCIALA FRÅGOR

Även dokumentära program utan krav på innehållsspecifikation.

Exempel: samhällsprogram, samhällsreportage, samhällsartiklar, sociala program, artiklar med socialt innehåll, sociala problem, dokumentärer, samhällsproblem, jämlikhetsfrågor, kvinnofrågor, skolfrågor.

20 UNDERHÅLLNING

Exempel: deckare, westernprogram, frågesporter, revyer, nöjesprogram, serier i tidningarna, kåserier, förströelseprogram, äventyrsprogram, reseskildringar.

21 TV-SERIER

Exempel: serier i Tv, svenska/engelska/amerikanska serier, serier av typ Arvingarna, Mor gifter sig \*, vissa TV-serier, engelska komediserier, följetonger.

22 FILMER

Exempel: (lång) filmer, filmer av olika slag, gamla svenska filmer, amerikanska långfilmer, en del filmer, bra filmer.

30 SPORT. IDROTT

Exempel: sport, sporten, sportsidorna, idrottsprogram, idrott, viss sport, lite sport, slalom, vintersport, Stenmark.

40 NATUR. DJUR

Även miljöfrågor förs hit.

Exempel: naturprogram, djur och natur, djurprogram, natur- och djurreportage, miljöfrågor, miljödebatter, jakt, fiske båtliv.

\* vid undersökningstillfället sändes bl a denna TV-serie



## KOD

## 50 KULTUR

Exempel: kultursidan kulturprogram, recensioner, kultur, kulturnytt, konst, konstprogram, litteratursidan.

## 51 TEATER. MUSIK. LITTERATUR

Exempel: (som ovan), romaner noveller, böcker, bokrecensioner, konserter, TV-pjäser.

## 53 RELIGION

Exempel: religiösa program, andliga program.

## 60 FAKTA - allmän inriktning

Exempel: faktaprogram, upplysande program, informationssprogram, konsumentupplysning, fackartiklar, fackliga budskap, föredrag, populärvetenskapliga program, vetenskap och forskning, läser om sådant som rör mitt arbete.

## 61 FAKTA - naturvetenskaplig inriktning

Exempel: teknik, medicin, energi, astronomi, foto, flyg, motornytt.

## 62 FAKTA - humanistisk inriktning

Exempel: språk, psykologi, barnkunskap, historia, barnuppfostran, frågor om barn, samhällsfaktaprogram.

## 70 BARNPROGRAM

Exempel: (som ovan), allt som rör barn, ser vissa program med mina barn.

## 80 HEM. HUSHÅLL

Exempel: matlagning, heminredning, mode, verk- och stickbeskrivningar, växter, trädgårdstips.

## 81 ANNONSER

Exempel: (som ovan)

## 82 FAMILJESIDAN. FAMILJENYTT

Exempel: (som ovan)

## 90 ÖVRIGT

Hit förs samtliga svar som inte kan inordnas i ovanstående kategorier. Vidare används koden i de fall då fler svar finns än vad kodningsutrymmet tillåter.

Exempel: reportage, rubrikerna, läser radio- och TV-programmet, allmänna händelser, allmänbildande artiklar, insändare, olyckor, verklighetsskildringar, läser allt i tidningen, ser det mesta utom sporten.

### Kodningsregler

Respektive kod upprepades ej, d v s flera uppgifter som tillhör samma kategori kan finnas i svaret men koden är åsatt enbart en gång.

Vid svar som "nyheter och aktuella händelser" har enbart kod för nyheter (10) åsatts.

Maximala antalet tillåtna koder är sex. I de mycket få fall då detta utrymme inte varit tillräckligt har TV-uppgifterna prioriterats.

Vår allmänna strävan vid kodningen har varit att undvika tolkningar och hellre föra problematiska svar till restkategorin.

Från denna strävan finns två undantag:

uppgiften "debatt" har förts till kategorin politik och ekonomi, uppgiften "dokumentära program" har förts till gruppen samhällsfrågor och sociala frågor. Dessa tolkningar har vi gjort utifrån en genomgång av ett mindre antal svar (ca 5 %), där vi studerat i vilket sammanhang svar som debatt och dokumentära program avges. Detta tillvägagångssätt är givetvis diskutabelt.

Bilaga 7 - Fritidssysselsättningar - annan fritidsverksamhet.

Presentation av kodningskategorier med exempel

De exempel som ges är uppställda så att de först angivna är vanliga svar i gruppen, de sist angivna är ovanliga eller udda svar i gruppen.

KOD

SPORT OCH IDROTT

10 Ospecificerad aktivitet

Exempel: sportar, idrottar

11 Lagsport

Exempel: fotboll ishockey, handboll, bandy, idrottsdomare

12 Skidor: Skridskor

Exempel: åker slalom, åker skidor (turåkning), tränar skidlöpning

13 Båtsport. Segling

Exempel: (tävlings) seglar, är ute med båten, båtliv, båt och skärgård

14 Motorsport. Bilkörning

Exempel: åker motorcykel, åker bil, åker rally, är kartläsare till min sammanboende, bilturer

15 Motionsgymnastik. Motionsidrott

Exempel: motionslöper, jogging, (motions) gymnastiserar, går i jazzbalett, fjällvandring

16 Övrig sport och idrott

Exempel: rider, simmar, skytte, spelar golf, spelar (bord) tennis, badminton, (segel) flyger, boxas, cyklar, paddlar kanot

FRILUFTSLIV

20 Ospecificerad aktivitet och diverse

Exempel: friluftsliv, utomhusaktiviteter, vistas i sommarstugan, solar och badar, campar, åker spark

21 Promenader

Exempel: promenerar, är ute och går

Observera att promenerar med hunden förs till annan kod. Så även promenerar i naturen

22 Utflykter av olika slag

Exempel: gör utflykter med bil/båt/cykel/husvagn m m, skogsutflykter, badutflykter, reser runt i omgivningen, bilar i naturen, gör cykelturer

23 Vistelse i naturen

Exempel: strövar i skog och mark, vistas i naturen, vandrar i skogen, tar skogs promenader, promenerar i naturen

## KOD

## NATUR OCH DJUR

## 30 Ospecificerad aktivitet och diverse

Exempel: är naturintresserad, är intresserad av djur och/eller natur, lever nära naturen, fiske-, vilt- och naturvårdsarbete, skogsvård

## 31 Jakt

Exempel: jagar vilt, jagar med hunden,  
Observera att skytte förs till annan kod

## 32 Fiske

Exempel: (sport) fiske, (amatör) fiske, havsfiske, flugfiske

## 33 Husdjur och andra djur

Exempel: är ute med hunden, motionerar/promenerar med hunden, hund-  
verksamhet, sköter akvarium, leker med katten, sköter (trav) hästar,  
hästsport/travsport, hunddressyr, häst- eller hunduppfödning

## 34 Bär och svamplockning

Enbart bär och svamplockning ingår i denna grupp

## 35 Djur och naturstudier

Exempel: botaniska studier, gör naturstudier, ornitologi

## HOBBYVERKSAMHET

## 40 Ospecificerad aktivitet och diverse

Exempel: ägnar sig åt hobbyverksamhet, spelar kort, spelar spel,  
spelar schack/bridge/biljard, löser korsord, spelar bingo, lägger  
pussel, bygger modeller, modellflyg, bandinspelningar

## 41 Läsning

Exempel: läser ofta, läser litteratur, läser om kommande resmål,  
går på bibliotek

## 42 Brevskrivning

Exempel: skriver brev till vänner, skriver brev på engelska/tyska/  
andra språk, korrespondens

## 43 Samlarhobby

Exempel: samlar frimärken/mynt/antikt m m, samlar tidningsklipp

## 44 Fotohobby

Exempel: fotograferar, kopierar och framkallar film, är amatörfotograf,  
filmare, smalfilmar

## 45 Teknisk hobby

Exempel: radioteknik, elektronik, teknik, radio- och TV-reparationer,  
bygger terrängående fordon

## 46 Trä och metallslöjd

Exempel: snickrar, svarvar i trä och metall, näverslöjd, svetsning,  
formger möbler, möbelstopning

## KOD

## HOBBYVERKSAMHET (forts)

## 47 Textil slöjd och handarbete

Exempel: stickar, virkar, syr, väver, bildvävning, växtfärgning, makramé, textilhantverk, tygtryck

## 48 Teckning. Målning. Konsthantverk av olika slag

Exempel: tecknar, målar tavlor, målar i olja, porslinsmålning, keramik, skulpterar, täljer träfigurer, designarbete, gör grafik

## 49 Sång. Musik. Författande

Exempel: spelar fiol/piano/flöjt m m, sjunger (i kör), skriver artiklar, skriver insändare, författar

## PUBLIKA ARRANGEMANG. RESOR

## 51 Bio-, teater- och konsertbesök

Exempel: (som ovan), gå på museum och andra utställningar

## 52 Gudstjänstbesök. Övrig kyrklig verksamhet

Exempel: går i kyrkan, deltar i samfundets aktiviteter, ägnar mig åt kristen verksamhet, böneförrättningar

## 53 Dans i olika former

Exempel: dansar gammaldans/folkdans, går på dans/dansrestaurang, går på gammaldanskurs, nöjen som dans etc

## 54 Restaurang- och cafébesök

Exempel: gå på restaurang, gå på krogen

## 55 Resor

Exempel: utlandsresor, reser på semestern, reser mycket, resor, småresor med familjen

## FAMILJELIV OCH UMGÄNGE

## 61 Umgänge med familj, släkt och vänner

Exempel: min maka/make, min flickvän/pojkvän, umgänge med familjen, pratar i telefon, hjälper släkt och vänner, umgänge med grannar, privata fester

## 62 Skötsel och umgänge med egna barn

Exempel: ägnar mig åt barnen, sköter och umgås med mitt spädbarn. deltar i barnens intressen, engagerar mig i mitt barns fritidssysselsättningar, barnpassning

## 63 Aktiviteter tillsammans med egna barn

Exempel: spela spel/prata/simma/läsa/åka skidor etc tillsammans med barnen, skjutsar barnen till deras aktiviteter, åker till simhallen med barnen

KOD

## HEMARBETE

70 Ospecificerad aktivitet och diverse

Exempel: pysslar hemma, sköter hemmet, hemarbete, lagar barnens leksaker, sköter papper i familjen, heminredning

71 Arbete med hus, stuga, lägenhet

Exempel: Bygger (om) huset, gör reparationer och underhållsarbete på huset, hus och trädgård tar all min tid, sköter om sommarstugan, sysslar med fritidshus och tomt, sommarstugan

Anmärkning: till denna grupp har även de verbala svaren på den fasta frågans delfråga "sysslar med hus och tomt....tim/mån" förts.

72 Skötsel av trädgård och odlingar

Exempel: sköter trädgården, odlar grönsaker, pysslar med blommorna och krukväxterna, röjer snö på gården

73 Arbete med bil, båt, husvagn

Exempel: vårdar bilen, sköter bilen/båten/husvagnen, bil \*, båt \*, husvagn \*, renoverar motorcykeln, renoverar äldre amerikansk bil

\* Då dessa uppgifter lämnats har vi tolkat det som att personen ägnar sig åt skötsel eller arbete av bil, båt respektive husvagn.

74 Hushållsarbete

Exempel: bakar, tvättar, lagar mat, vårdar kläder, handlar, går i affärer

## STUDIER. ARBETE

80 Ospecificerad aktivitet och diverse

Exempel: läser läxor - är studerande, forskningsverksamhet, arbete tar viss del av min fritid

81 Studier av olika slag

Exempel: studerar datorteknik, språkstudier, filosofi m m, (specificerat innehåll), universitetsstudier, KomVux studier, kurser, studiecirklar, (specificerad nivå)

82 Föreningsarbete. Fackligt eller politiskt arbete

Exempel: mötesdeltagande, är handledare i fackliga kurser, politiskt arbete, offentliga politiska möten, kommunala förtroendeuppgifter, personalmöten, scoutverksamhet

83 Ordinarie arbete eller extraarbete

Exempel: extraknacker, free-lancejobb, övertidsjobb, har jourarbete på kvällar, helger och nätter, jordbruk och/eller skogsbruk, skogs-huggning, driver två stycken företag, frivilligt arbete på skolan

90 ÖVRIGT

Hit har samtliga svar förts som inte kunnat inordnas i föregående kategorier.

Exempel: har det skönt, släktforskar, vilar och funderar, vintillverkning, vilken fritid? reparationer, går i psykoterapi, resor till och från arbetet, fyller i omfattande formulär m m.

### Kodningsregler

Varje upptagen aktivitet har kodats. Detta innebär att upprepning av kod är tillåten.

Egna tolkningar har undvikits vid kodningen. Då osäkerhet har rått har aktiviteten förts till restkategorin.

Undantag från den allmänna regeln att varje aktivitet påförs en kod:

- vid aktiviteter med egna barn har enbart en kod påförts (kod 63). Själva aktiviteten t ex skidåkning kodas alltså ej.

Denna princip tillämpas även vid kodning av promenader med egen hund, där kod 33 åsatts.

- en upptagen aktivitet kan i undantagsfall påföras två koder t ex vid svar som "symöte", där kod för handarbete (kod 47) och kod för umgänge (kod 61) har påförts.

Rapporter från pedagogiska institutionen, Göteborgs universitet

---

- 1983:01 Pramling, Ingrid: Möte med arbetslivet. En intervjuundersökning av en grupp nyutbildade akademikers syn på relationen mellan studier och arbetsliv, före och efter det första arbetsåret. Januari 1983
- 1983:02 Reuterberg, Sven-Eric: Studiemedlens relativa betydelse för framgång i högskolan. Februari 1983
- 1983:03 Svensson, Allan: Rekrytering till gymnasial utbildning. Utvecklingen under det statliga studiestödets 15 första år. Mars 1983
- 1983:04 Lander, Rolf: "Hur Sverige styrs". Fallstudie av en lektionsserie, ett lärobokskapitel och några elevintervjuer. Maj 1983
- 1983:05 Wernersson, Inga: Könroller och tidiga föreställningar om yrkesval. Augusti 1983
- 1983:06 Lundquist, Olof: Studiestöd för vuxna - Trender i utvecklingen efter 1975 års vuxenutbildningsreform. Oktober 1983
- 1983:07 Gabriels, Anna & Björkdahl, Susanne: LING-pojektens enkät 1980. Klassifikationssystem för svar på enkätens öppna frågor jämte en indelning i boenderegioner. Oktober 1983



